

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما صلوات

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

مروارید درخشان

فصلنامه علمی و پژوهشی

پایه هفتم

تحقیق و ترجمه: عبدالهادی مسعودی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مروارید درخشان

نویسنده:

عبدالهادی مسعودی

ناشر چاپی:

زائر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	مروارید درخشان
۶	مشخصات کتاب
۶	مقدمه
۹	از سخنان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
۱۲	از سخنان امام علی بن ابی طالب علیه السلام
۱۵	از سخنان امام حسن بن علی علیهما السلام
۱۷	از سخنان امام حسین بن علی علیهما السلام
۱۸	از سخنان امام زین العابدین علیه السلام
۱۹	از سخنان امام محمد باقر علیه السلام
۲۱	از سخنان امام جعفر صادق علیه السلام
۲۴	از سخنان امام موسی کاظم علیه السلام
۲۷	از سخنان امام رضا علیه السلام
۳۰	از سخنان امام محمد تقی علیه السلام
۳۲	از سخنان امام علی التقی علیه السلام
۳۵	از سخنان امام حسن عسکری علیه السلام
۳۹	از سخنان امام مهدی صاحب الزمان علیه السلام
۴۰	فهرست منابع
۴۴	درباره مرکز

مروارید درخشان

مشخصات کتاب

نام منبع : مروارید درخشان

پدید آورنده : عبدالهادی مسعودی

موضوع : ترجمه های منتور ، کتاب خانه

تعداد جلد : ۱

ناشر : زائر

محل نشر : قم

تاریخ انتشار : ۱۳۸۷

نوبت چاپ : دوم

شمارگان : ۵۰۰۰

شماره کتابشناسی ملی : ایران ۸۲-۵۱۶۶۸

منشا مقاله : ، درسهایی از مکتب اسلام، سال ۴۳ ش ۱۱، (بهمن ۱۳۸۲): ص ۴۵ - ۵۱.

توصیفگر : لبنان

توصیفگر : بعلبک

توصیفگر : جغرافیای تاریخی

توصیفگر : فقیهان

توصیفگر : شیعیان

مقدمه

سخنان نورانی پیشوایان شیعه جایگاه والایی در اندیشه اسلامی دارد . گردآوری و عرضه زیبای آنها به تشنگان زلال معرفت اهل بیت همیشه مورد اهتمام عالمان بوده است . نوشته های متعدد با دسته بندی های گوناگون گواه این عرضه و تقاضای معنوی بوده است . شیوه غالب محدثان شیعه ، ترتیب احادیث بر پایه موضوع بوده است اما گاه احادیث را به ترتیب گوینده معصوم آن نیز مرتب و عرضه کرده اند .

اگر بتوانیم مفهوم «مسند» را توسعه داده و شامل هر کتابی بدانیم که احادیث را به ترتیب گوینده حدیث ، مرتب کرده ، آنگاه کتاب الدرّة الباهرّة مانند تحف العقول و نزهة الناظر ، از معدود کتاب های حدیثی شیعه می باشد که به سبک مسندی نوشته شده است .

مؤلف کتاب ، سخنان نورانی پیشوایان را گزینش کرده و در یک مجموعه کوچک ، به ترتیب معصومان : مرتب کرده است . سخنانی که راهگشای زندگی و کلید کامیابی اند و به کار بستن آنها ، می تواند مایه تکامل انسان گردد . مؤلف کتاب در گلچین کردن احادیث موفق بوده و در نامیدن کتابش به مروارید درخشان از صدف های پاک محق است . مرواریدهای گران بهایی که به رشته کشیدن آن ها ، به محمد بن مکی ، مشهور به شهید اول ، منسوب و قرن ها در تاریخ فرهنگ و حدیث شیعه درخشیده است . در اینجا این انتساب را بررسی می کنیم .

مؤلف کتاب کیست؟ نخستین کسی که کتاب الدرّة الباهرة را به شهید اول نسبت داده، علامه مجلسی است. او در دو جای بحار الأنوار، به این کتاب اشاره کرده و در هر دو جا با گمان و تردید، آن را به او نسبت داده است. در نخستین موضع، پس از شمارش کتاب های متعدّد شهید اول، چنین می گوید:

و گمان می کنم کتاب الدرّة الباهرة من الأصداف الطاهرة نیز، از آن شهید - خاکش پاک باد - باشد و این کتاب، به نقل از دست خط او نزد من هست.

و در موضع دوم می گوید:

و تألیفات شهید، همچون مؤلف علامه آنها، مشهور است، جز کتاب الاستدراک که من به اصل کتاب دست نیافتم و اخباری برگرفته از آن را به خط شیخ فاضل، محمد بن علی جبعی، یافته ام که او می گوید، آنها را از دست خط شهید - خدا بر درجاتش بیفزاید - نقل و استنساخ کرده است و نیز الدرّة الباهرة که به شهرت کتاب های دیگر شهید نیست و آن، تنها چند سخن کوتاه از پیامبر و امامان است.

همان گونه که علامه مجلسی می گوید، تنها دلیل انتساب کتاب به شهید اول، وجود آن میان کتاب های محمد بن علی جبعی است که از دستخط شهید اول رونویسی و مجلسی؛ از آن نقل کرده است. نسخه جبعی مجموعه ای کشکول مانند از احادیث، اشعار و حکم و امثال واز آن شمس الدین محمد بن علی بن حسن جبعی (م ۸۸۶ ه. ق)، جدّ شیخ بهایی، از عالمان جنوب لبنان است. بیشتر آنچه در این کشکول آمده، منقول از دست نوشته های شهید اول است، اما برخی از آن ها، از کسان دیگری است و این موجب تردید در انتساب الدرّة الباهرة به شهید اول می شود، هر چند با توجه به کارهای حدیثی شهید اول و قرار داشتن او در حلقه بسیاری از طریق ها و اجازات حدیثی، بسی محتمل است که این گلچین زیبا و گزینش

حکیمانه، کار همو باشد. امامیرزا عبدالله افندی (م ۱۱۳۰ ه. ق)، صاحب کتاب معروف ریاض العلماء و شاگرد علامه مجلسی، تردید او را تقویت کرده و گفته است:

به نظرم این دو کتاب استدراک و الدرّة الباهرة، از تألیفات غیر شهید باشد.

این تردید با مراجعه به نسخه های قدیمی نیز از میان نمی رود زیرا آنچه مستند انتساب کتاب به شهید اول است، چندان صریح در تألیف نیست. متن عبارت چنین است:

و محمد بن مکی در مدینه مشرفه، شهر سرورمان پیامبر خدا و در سال ۷۵۰ ه. ق نوشت، با حمد و صلوات.

و نوشتن، اعم از تألیف و استنساخ است، بلکه شاید ظهور و کاربرد آن، بیشتر در استنساخ و رونویسی باشد.

افزون بر این، عبارت بالا، در پایان فصل وصیت آدم به پسرش، شیث، آمده است که در الدرّة الباهرة نیست و با مضمون کتاب که سراسر، احادیث پیشوایان اسلام است، تناسبی ندارد. افزون بر این، کتاب الدرّة الباهرة پیش از این عبارت، به انتها رسیده و در پایان آن نوشته شده است:

این پایان الدرّة الباهرة است، خدا حق جویان را بدان سود دهد.

کاتبی ناشناس نیز در پایان نسخه کتابخانه آستان مقدس رضوی، آن را به عالم بزرگ، کیدری - رحمه الله - نسبت داده است هر چند می توان یکی دو روایت از الدرّة الباهرة را با متنی که از قطب الدین کیدری در مجموعه جباعی ۱ آمده، سنجد و با بهره گیری از تشابه آنها چنین نسبتی را تقویت کرد، اما چون هیچ یک از کتاب ها و مجموعه های منتسب به کیدری، قابلیت انطباق بر الدرّة الباهرة را ندارد، ناگزیریم آن را در حدّ یک احتمال و نه فراتر، نگاه داریم.

نظر برگزیده ما از خلال مأخذ یابی احادیث الدرّة الباهرة، به این حدس رسیدیم که آن، گلچین حکیمانه‌ای از کتاب نزهة الناظر و تنبیه الخاطر ۱ و دو سه کتاب حدیثی مشهور مانند کافی، تحف العقول و نثر الدر است؛ زیرا در حدود سه چهارم احادیث کتاب در نزهة الناظر یافت شد و حتی ترتیب آن‌ها، بسان ترتیب نزهة الناظر بود.

دو مؤید دیگر نیز موجود است: یکی آن که با وجود انتساب برخی احادیث به امامی خاص، از سوی همه کتاب‌های حدیثی پیشین، مؤلف از الدرّة الباهرة، آن حدیث را به امامی نسبت داده که نزهة الناظر نسبت داده است.

مؤید دوم، شرح ذیل حدیث «من أكثر المنام، رأى الأحلام» است. با آن که الدرّة الباهرة کتابی بدون شرح است، اما در ذیل این حدیث شرحی آورده که عیناً شرح موجود در ذیل همان حدیث در نزهة الناظر است.

اگر این نکته را نیز بیفزاییم که تلخیص دو کتاب حدیثی دیگر، اصل علاء بن زرین و کتاب الجعفریات هم به شهید اول منسوب است، می‌توانیم بگوییم که شهید به تلخیص و گزیده نویسی نزهة الناظر نیز دست یازیده و برخی احادیث زیبای آن را برای خود و همراه داشتن در سفرها، استنساخ کرده و احادیثی چند را به آن افزوده و سپس جابجایی آن را در مجموعه خود آورده است.

در هر حال، احادیث کتاب با عقل و نقل تأیید می‌شود و تقریباً همه آن‌ها در دیگر کتاب‌های حدیثی موجودند و از این رو، نا آگاهی ما از مؤلف کتاب که تنها طریقی برای نقل و ارتباط است، چندان زیانی به آن نمی‌رساند و همچون تحف العقول، می‌توان از صحت و اعتبار و استواری مضمون کتاب، به شأن و منزلت مؤلف پی برد.

۱. این کتاب از آن حلوانی، از دانشمندان قرن پنجم هجری است. این کتاب نیز به وسیله اینجانب تحقیق، ترجمه و نشر یافته است.

شهید اول با پذیرفتن این نکته که نویسنده و یا دست‌کم تلخیص‌کننده کتاب، شهید اول است، اندکی به زندگانی او می‌پردازیم.

أبو عبدالله شمس‌الدین محمد بن مکی عاملی، معروف به شهید اول، از بزرگ‌ترین و مشهورترین فقیهان شیعی است. او، نیمه نخست قرن هشتم هجری در «جزین» در منطقه جبل عامل به دنیا آمد، به عراق کوچ کرد و از پیروان مکتب «حله» شد. او نزد فخر المحققین (م ۷۷۱ ه ق)، فرزند علامه حلی و مؤلف ایضاح الفوائد، و سید عبدالملک بن الأعرج حسینی (م ۷۵۴ ه ق)، خواهرزاده علامه حلی، و دیگر عالمان فقه آموخت و سپس به تألیف کتاب‌های متعددی، مانند الدروس، البیان، اللمعة، الذکری در فقه، العقیة الکافیة و تفسیر الباقیات الصالحات در عقاید و المزار و الأربعون حدیثاً در دعا و حدیث، پرداخت. برخی از کتاب‌های فقهی او، تا اکنون نیز زنده و محور بحث‌های حوزه‌های علمیه است، مانند اللمعة الدمشقیة و القواعد والفوائد و در حدیث نیز، عده بسیاری از عالمان، نزد او به قرائت کتاب‌های حدیثی پرداختند. شهید اول، با اندوخته‌های علمی خود، توانست به صورت نماد شوکت شیعه در شام جلوه کند و همین امر، موجب به زندان افکندن او و سپس شهادت مظلومانه وی در دمشق به سال (۷۸۶ ه ق) شد.

شهید را همه ستوده‌اند. استادان شیعی او، همچون فخر المحققین و شیخ عبدالصمد بن ابراهیم، استاد دار الحدیث بغداد، او را با وصف‌هایی همچون «مولانا الإمام العلامة الأعظم، أفضل علماء العالم، سید فضلاء بنی آدم» و «الشیخ الإمام العلامة الفقیه البارع الورع، الفاضل الناسک الزاهد» ستوده‌اند و پس از او محقق کرکی گفته است:

استاد ما و پیشوا و بزرگ اسلام، فرمانروای عالمان، پرچم برافراشته فقیهان، اسوه محققان و مدققان، برترین پیشینیان و معاصران، خورشید آیین و حق و

دین، کامل در همه شاخه های سعادت و رسیده به رتبه شهادت .

و شهید ثانی نیز نوشته است: «استاد و پیشوا، عالم ترین و کامل ترین، خاتم مجتهدان و آیت خدا میان جهانیان، خورشید دین، محمّد بن مکی» .

و شیخ حرّ عاملی در شرح حال او آورده است :

عالم، ماهر، فقیه، محدّت، مدقّق، متبحّر، کامل و جامع فنون عقلی و نقلی و به فضایل اخلاقی، مانند زهد، عبادت و پارسایی آراسته و شاعر و ادیب و نویسنده نیز بود. یگانه روزگار خویش و بی نظیر در زمان خود بود .

این تعریف و تمجیدها، منحصر به عالمان شیعی نیست و برخی دانشمندان اهل سنت نیز، او را ستوده اند. شمس الدین جزری می گوید :

او بزرگ شیعه و مجتهد در مذهب جعفری بود و پیشوا در فقه، نحو و قرائت. او روزگاری دراز همراه من بود ولی چیزی مخالف سنّت پیامبر از او نشنیدم .

و شمس الأئمّه کرمانی می نویسد :

مولای بزرگ و دانا، پیشوای پیشوایان، صاحب فضیلت ها، مجمع منقبت و کمال های فاخر و جامع علوم دنیا و آخرت بود. روش تحقیق کتاب، چاپ های متعددی دارد: چاپ نخست به وسیله چاپخانه حیدریه در نجف (۱۲۸۸ ه. ق)، با تحقیق محمد هادی امینی و چاپ دوم از سوی آستان قدس رضوی در مشهد (۱۴۰۶ ه. ق، برابر ۱۳۶۵ ه. ش). چاپ دوم را آقای داود صابری تحقیق کرده و از همه نسخه های در دسترس سود جسته است. از این رو، ما آن را نسخه اول، نسخه حیدریه را دوم و نسخه جباعی را نسخه سوم قرار دادیم .

ما بر آنیم که نقل های علامه مجلسی در بحار الانوار نیز می تواند نسخه دیگری فرض شود و از این رو اختلافات آن را درج کرده ایم؛ زیرا علامه مجلسی نسخه های

بسیار معتبر و صحیحی در دست داشته است و افزون بر این، به سبب آشنایی گسترده و عمیقش با روایات، در خواندن نسخه های ناخوانا نیز بسیار توانا بوده است .

ماخذیابی احادیث کتاب، راه را برای قضاوت های سندی گشوده است، هر چند همه احادیث کتاب، رنگ و روی اخلاقی دارند و با عقل و نقل تأیید می شوند. در این میان، کتاب نزهة الناظر و تنبیه الخاطر، محور و مأخذ اصلی بوده است .

ما کتاب را به فارسی ترجمه کرده و متن را در سمت راست و ترجمه را در روبروی آن آورده ایم. ۱ همچنین در آغاز هر فصل، چند سطر در باره معصوم گوینده احادیث آن آمده است. گفتنی است همه احادیث، به وسیله حجة الإسلام حیدر مسجدی اعراب گذاری شده اند تا به خواندن صحیح آن یاری رساند. در اینجا از ایشان و دیگر همکارانم بویژه حجة الإسلام مهدی هوشمند که مأخذیابی احادیث و جناب رعد بهبهانی که مقابله کتاب با مصادر آن را بر عهده داشته اند، تشکر می کنم و برای خود و ایشان توفیق نشر معارف اهل بیت و عمل به آن را از خدای بزرگ مسئلت می کنم .

عبد الهادی مسعودی

۱. این ترجمه در چاپ دوم کتاب اندکی اصلاح شده است .

۱. الْعِلْمُ وَدِيْعَةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ ، وَالْعُلَمَاءُ أَمْنَاؤُهُ عَلَيْهِ ، فَمَنْ عَمِلَ بِعِلْمِهِ أَدَّى أَمَانَتَهُ ، وَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِعِلْمِهِ كُتِبَ فِي دِيْوَانِ اللَّهِ مِنَ الْخَائِنِينَ . ۲۱ . إِنَّكُمْ لَنْ تَسْعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ ، فَسَعَوْهُمْ بِأَخْلَاقِكُمْ . ۳۲ . تَفَرَّغُوا مِنْ هُمُومِ الدُّنْيَا مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ أَقْبَلَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى بِقَلْبِهِ جَعَلَ اللَّهُ قُلُوبَ الْعِبَادِ مُتَقَادَةً إِلَيْهِ بِالْوُدِّ وَالرَّحْمَةِ ، وَكَانَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِكُلِّ خَيْرٍ أَسْرَعُ . ۳ .

۱. نزهة الناظر : ۴۱ / ۱۲۵ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۶۶ / ۳ وراجع العلم والحكمة في الكتاب والسنة : ۳۴۷ ، باب خصائص العلماء / أمانة الله . ۲. من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۳۹۴ / ۵۸۳۹ ، نثر الدر : ۱ / ۱۶۵ ، نزهة الناظر : ۱۱ / ۹ ، روضة الواعظين : ۳۷۶ بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۶۶ / ۳ . ۳. نزهة الناظر : ۱۶ / ۳۴ ، المعجم الأوسط للطبرانی : ۵ / ۱۸۶ / ۵۰۲۵ ، مجمع الزوائد : ۱۰ / ۲۴۷ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۶۶ / ۳ .

از سخنان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ۱۱ دانش امانت خدا در زمینش و دانشمندان امانتداران آن هستند ، هر هر کس به دانشش عمل کند امانتش را ادا کرده است و هر کس به دانشش عمل نکند در دیوان الهی جزو خیانت کاران نوشته می شود . ۲. شما نمی توانید با دارایی های هایتان مردم را برخوردار کنید ، پس با اخلاقتان چنین کنید . ۳. هر اندازه می توانید خود را از غم های دنیا برهانید ، که هر کس با دلش به خدای متعال روی آورد ، خداوند دل های بندگان را با محبت و رحمت فرمانبردار او سازد و هر خیری را با شتاب به سویش روانه می دارد .

۱. حضرت محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله ، در هفده ربیع الاول عام الفیل (۵۷۰م) در مکه مکرمه به دنیا آمد و در ۲۸ صفر سال یازده هجری در مدینه منوره در سن ۶۳ سالگی رحلت کرد و در مدینه به خاک سپرده شد . مادر ایشان آمنه ، دختر وهب و پدر بزرگوارشان عبدالله فرزند عبدالمطلب بود . پدر را پیش از تولد و مادر را در سن پنج سالگی از دست داد و سرپرستی ایشان را عبدالمطلب و سپس ابوطالب به عهده گرفتند . نور هدایت پیامبر از کودکی جلوه نمود و در جوانی ، شریک تجارت و سپس زندگی خدیجه شد . لقب ایشان ، امین و کنیه ایشان ، ابوالقاسم بود . رسول اکرم هفت فرزند به نامهای کقاسم ، عبدالله (طیب ، طاهر) ، رقیه ، زینب ، ام کلثوم ، فاطمه (س) و ابراهیم داشتند که همه به جز حضرت فاطمه (س) در زمان حیات ایشان از دنیا رفتند . پیامبر در سن چهل سالگی در ۲۷ رجب به پیامبری مبعوث شد و در پی سیزده سال تبلیغ و ارشاد و تحمیل آزارها و تحریمهای مکیان ، در اول ربیع الاول سال ۵۳ عام الفیل به مدینه هجرت کرد . حضرت در مدینه حکومت دینی تشکیل داد و مدت ده سال با عدالت و شجاعت از آن پاسداری کرد . کردار و گفتار ایشان در کنار قرآن و احادیث قدسی ، مبنای حرکت بالنده و پر شتاب اسلام و فراگیر شدن آن در جهان متمدن گشت . کتابهای سنن النبی نوشته علامه طباطبائی و «سیره نبوی» نوشته شهید مطهری در باره رفتار و سیره حضرت و دو مجموعه «حکمت نامه پیامبر صلی الله علیه و آله» و «پیام پیامبر» از سخنان ایشان ، قابل استفاده برای فارسی زبانان می باشند .

۴. لَا يَرْدُ الْقَدَرَ إِلَّا الدُّعَاءُ ، وَلَا يَزِيدُ فِي الْعُمُرِ إِلَّا الْبِرُّ ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لِيَحْرَمَ الرِّزْقَ بِذَنْبٍ يُصِيبُهُ . ۱ . ۵. حَسُنَ الظَّنُّ بِاللَّهِ مِنْ عِبَادَةِ اللَّهِ . ۲ . ۶. اِرْحَمُوا ثَلَاثًا : عَزِيزَ قَوْمٍ ذَلَّ ، وَ غَنِيَّ قَوْمٍ افْتَقَرَ ، وَ عَالِمًا تَتَلَاعَبُ بِهِ الْجُهَالُ . ۳ . ۷. السَّخِيُّ فِي جِوَارِ اللَّهِ وَ أَنَا رَفِيقُهُ ، وَ الْبَخِيلُ فِي النَّارِ وَ إِبْلِيسُ رَفِيقُهُ . ۴ . ۸. مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ لِلتَّكْبَرِ فَمَاتَ مَاتَ جَاهِلًا ، وَ مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ لِلْقَوْلِ دُونَ الْعَمَلِ فَمَاتَ مَاتَ مُنَافِقًا ، وَ مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ لِلْعَمَلِ فَمَاتَ مَاتَ عَارِفًا . ۹ . ۵. إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى أَرْبَعًا مِنْ أَرْبَعٍ : اصْطَفَى الْإِسْلَامَ مِنَ الْأَدْيَانِ ، وَ شَهْرَ رَمَضَانَ مِنَ الشُّهُورِ ، وَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ مِنَ اللَّيَالِي ، وَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنَ الْأَيَّامِ . ۶ .

۱. نثر الدرّ: ۱ / ۱۵۶، نزهة الناظر: ۱۷ / ۳۵، بحار الأنوار: ۱۶۶ / ۷۷ / ۳ / ۲. نزهة الناظر: ۱۹ / ۴۴، تنبيه الخواطر «مجموعه ورام»: ۱ / ۵۲ وفيه: «من حسن عبادة الله»، عوالي اللآلی: ۱ / ۲۷ / ۹ وفيه: «رأس العبادة حسن الظن بالله»، بحار الأنوار: ۱۶۶ / ۷۷ / ۳ / ۳. قرب الإسناد: ۶۶ / ۲۱۰، تحف العقول: ۳۶ كلاهما نحوه، نثر الدرّ: ۱ / ۱۵۴ نحوه، نزهة الناظر: ۳۳ / ۱۰۲، معدن الجواهر: ۳۱، بحار الأنوار: ۲ / ۴۴ / ۱۶ / ۴. لم نجد في شيء من كتب الحديث حتى بحار الأنوار ولكن راجع: عيون أخبار الرضا عليه السلام: ۲ / ۱۲ / ۲۷، الجعفریات: ۱۵۱ / ۵. المواعظ العددية: ۲۶۲ نحوه. ۶. كمال الدين: ۲۸۱ / ۳۲، دعوات الراوندي: ۳۸ / ۹۲ كلاهما نحوه، وراجع: بحار الأنوار: ۳۶ / ۳۷۲ / ۲۳۴.

۴. تقدیر را جز دعا باز نمی گرداند و عمر را جز نیکی کردن نمی افزاید و انسان به سبب گناهی که به هم رسانده، از روزیش محروم می شود. ۵. خوش گمانی به خداوند، نوعی عبادت خداوند است. ۶. بر سه کس رحم کنید: عزیز قومی که خوار شده و توانگر قومی که تهیدست گشته و دانایی که نادانان او را به بازی گرفته اند. ۷. سخاوتمند در جوار خداوند است و من (=پیامبر) همراه او هستم و بخیل در آتش است و ابلیس، همراهش. ۸. هر کس دانش را برای تکبر کردن بیاموزد و در همین حال بمیرد نادان مرده است و هر کس دانش را برای گفتن و نه عمل کردن بیاموزد، و در همین حال بمیرد منافق مرده است و هر کس دانش را برای عمل کردن بیاموزد و بمیرد عارف مرده است. ۹. خداوند چهار چیز را از میان چهار چیز برگزید: اسلام را از میان دین ها، ماه رمضان را از میان ماه ها و شب قدر را از میان شب ها و روز جمعه را از میان روزها.

۱۰. التَّعْظِيمُ لِأَمْرِ اللَّهِ، وَالشَّفَقَةُ عَلَى خَلْقِ اللَّهِ. ۱۱. إِنِّي تَارِكٌ فَيْكُمْ الثَّقَلَيْنِ: كِتَابَ اللَّهِ وَعِزَّتِي، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضَلُّوا. ۲. ۱۲. قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي شَأْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَا مَدِينَةُ الْحِكْمَةِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا. ثُمَّ قَالَ: لَا يَعْرِفُ اللَّهَ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ إِلَّا أَنَا وَعَلِيٌّ، وَلَا يَعْرِفُنِي حَقَّ مَعْرِفَتِي إِلَّا اللَّهُ وَعَلِيٌّ، وَلَا يَعْرِفُ عَلِيًّا حَقَّ مَعْرِفَتِهِ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَا. ۱۳. ۳. السُّلْطَانُ ظِلُّ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ، يَاوَى إِلَيْهِ كُلُّ مَظْلُومٍ. ۱۴. ۴. أَرْبَعَةٌ تَحْتَاجُ إِلَى أَرْبَعَةٍ: الْعِلْمُ إِلَى الْعَمَلِ، وَالْحَسَبُ إِلَى الْأَدَبِ، وَالْقَرَابَةُ إِلَى الْمَوَدَّةِ، وَالْعَقْلُ إِلَى التَّجْرِبَةِ. ۱۵. ۵. لَا خَيْرَ لَكَ فِي صُجْبِهِ مَنْ لَا يَرَى لَكَ مِثْلَ الَّذِي يَرَى لِنَفْسِهِ. ۶.

۱. قال العجلوني - بعد نقل الحديث بهذا اللفظ: «الشَّفَقَةُ عَلَى خَلْقِ اللَّهِ تَعْظِيمٌ لِأَمْرِ اللَّهِ» - قال الحافظ شمس الدين محمد بن عبد الرحمن السخاوي في المقاصد الحسنة في بيان كثير من الأحاديث المشتهرة على الألسنة: لا أعرفه بهذا اللفظ، ولكن معناه صحيح. وقال المولى عليّ القاري في كتابه «الأسرار المرفوعة في الأخبار الموضوعة»: هو من كلام بعض المشايخ حيث قال: مدار الأمر على شيئين؛ التعظيم لأمر الله، والشفقة على خلق الله، انتهى. وقال محمد نجم الدين الغزوي في كتابه «اتفاق ما يحسن من الأخبار الدائرة على الألسنة»: ليس بحديث، فراجع كشف الخفاء ومزيل الإلباس: ۲ / ۱۱ / ۱۵۵۸. ۲. الاحتجاج: ۱ / ۱۷۲ / ۳۶، كفاية الأثر: ۱۳۷، وراجع: أهل البيت في الكتاب والسنة: ۱۲۶: باب عدل القرآن. ۳. ورد صدر الحديث في مصادر كثيرة فراجع بحار الأنوار: ۴۰ / ۲۰۰ / الباب ۹۴ «مدينة العلم والحكمة»، وورد ذيله نحوًا في المناقب لابن شهر آشوب: ۳ / ۲۶۷ / ۴. نثر الدرّ: ۱ / ۲۵۷، عوالي اللآلی: ۱ / ۲۹۳ / ۱۷۶، بحار الأنوار: ۱۶۶ / ۷۷ / ۲ / ۲. عن عوالي اللآلی، كنز العمال: ۱۴۵۸۱. ۵. قال المصنّف - بعد ذكر الحديث -: «صدق رسول الله صلى الله عليه واله وسلم تسليمًا كثيرًا»؛ ولكن نسب نحو الحديث إلى أردشير بن بابك، فراجع شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد: ۲۰ / ۴۱. ۶. تحف العقول: ۳۶۸ عن الإمام الصادق عليه السلام، نثر الدرّ: ۱ / ۱۵۱، نزهة الناظر: ۳۹ / ۱۲۰، غرر الحكم:

۱۰. بزرگداشت برای امر خدا و رحمت بر خلق خدا. [سزاوار] است. ۱۱. من دو چیز گران سنگ در میان شما بر جای می گذارم: کتاب خدا و خاندانم؛ تا آن گاه که به آنان چنگ زده آید، گمراه نشوید. ۱۲. در بیان شأن و منزلت علی علیه السلام فرمود: من شهر دانشم و علی دروازه آن است. سپس فرمود: خدا را آن چنان که حق شناخت اوست نمی شناسد جز من و علی، و مرا آن چنان که حق شناخت من است نمی شناسد جز خدا و علی، و علی را آن چنان که حق شناخت اوست نمی شناسد جز خدا و من. ۱۳. حاکم، سایه خدا در زمین است، ستمدیده به او پناه می برد. ۱۴. چهار چیز به چهار چیز نیاز دارند: علم به عمل و شرافت خانوادگی به ادب و خویشی به دوستی و خرد به تجربه. ۱۵. در مصاحبت با کسی که مانند آن چه برای خود می بیند برای تو نمی بیند، خیری برایت نیست.

۱. عجلونی در کتاب مشهور خود، کشف الخفاء متن حدیث را چنین آورده است: «رحمت بر خلق خدا، بزرگداشت امر خداست و سپس سخن صاحب المقاصد را نقل می کند که می گوید: «این حدیث را نمی شناسم ولی معنای آن صحیح است»، و ملا علی قاری می گوید: «آن از سخنان برخی از مشایخ است که گفت: امر بر دو چیز می چرخد: بزرگداشت امر خدا و رحمت بر خلق خدا؛ نجم الدین غزی نیز گفته است: «این عبارت، حدیث نیست».

۱۶. الْمُؤْمِنُ إِذَا مَاتَ وَتَرَكَ وَرَقَةً وَاحِدَةً عَلَيْهَا عِلْمٌ تَكُونُ تِلْكَ الْوَرَقَةُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سِتْرًا فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ، وَأَعْطَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ حَرْفٍ مَكْتُوبٍ عَلَيْهَا مَدِينَةً أَوْسَعَ مِنَ الدُّنْيَا سَبْعَ مَرَّاتٍ؛ وَمَا مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ يَقَعُدُ سَاعَةً عِنْدَ الْعَالِمِ إِلَّا نَادَاهُ رَبُّهُ: جَلَسْتَ إِلَى حَبِيبِي، وَعَزَّتِي وَجَلَالِي لِأَسْكِنْتَنِي الْجَنَّةَ مَعَهُ وَلَا أَبَالِي. ۱۷. ۱. تَأْخِيرُ التَّوْبَةِ اغْتِرَارٌ، وَطُولُ التَّسْوِيفِ حَيْرَةٌ، وَالْإِعْتِلَالُ ۲ عَلَى اللَّهِ هَلَكَةٌ، وَالْإِصْرَارُ عَلَى الذَّنْبِ أَمْنٌ، وَ «لَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ» ۳. ۴.

۱. الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ: ۹۱ / ۶۴، روضَةُ الوَاعِظِينَ: ۱۳، بحار الأنوار: ۱ / ۱۹۸ / ۱ عن الأُمَالِي لِلصَّدُوقِ. ۲. فِي نَسْخَةِ «أ»: «الاعتداء»، وَفِي نَسْخَةِ «ب»: «الاعتدال»، وَمَا أُثْبِتَنَاهُ هُوَ الْمَوْافِقُ لِمَا وَرَدَ فِي أَكْثَرِ الْمَصَادِرِ فَرَاغَ: نَزْهُةُ النَّازِرِ: ۱۱۷ / ۵۹ وَبِحَارِ الْأَنْوَارِ: ۶ / ۳۰ / ۳۶ وَج ۷۳ / ۳۶۵ / ۹۷ وَنَقَلَ عَنِ التَّذَكُّرَةِ لِابْنِ حَمْدُونَ: «الائتلاء» وَهُوَ مُنَاسِبٌ لِمَا وَرَدَ فِي ذِمِّ التَّالِيِ عَلَى اللَّهِ فَرَاغَ: بِحَارِ الْأَنْوَارِ: ۷۸ / ۲۰۹ / ۸۶. ۳. الْأَعْرَافُ: ۹۹. ۴. الْإِرْشَادُ: ۲ / ۲۰۵، نَزْهُةُ النَّازِرِ: ۱۱۷ / ۵۹ كُنُزُ الْفَوَائِدِ: ۲ / ۳۳ وَكَلَّهَا عَنِ الْإِمَامِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، تَحْفَ الْعُقُولِ: ۴۵۶ عَنِ الْإِمَامِ الْجَوَادِ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

۱۶. هر گاه مؤمن بمیرد و برگه ای که در آن دانشی باشد بر جای بگذارد، همان برگه روز قیامت، پرده ای میان او و آتش باشد و خداوند متعال در برابر هر حرف نوشته در آن، شهری هفت برابر بزرگتر از دنیا به او ببخشد و مؤمنی نیست که ساعتی نزد دانشمند بنشیند مگر آن که پروردگارش او را ندا دهد: نزد حبیبم نشستی، به عزت و جلالم سوگند، تو را همنشین او در بهشت سازم و پروایی ندارم. ۱۷. به تأخیر انداختن توبه، فریب خوردن (از شیطان) است و امروز و فردا کردن، مایه سرگردانی؛ و بهانه تراشی در برابر خداوند متعال، مایه هلاکت؛ و پافشاری بر گناه، (نشانه) ایمن پنداشتن خویش است و «جز زیان کاران (خودرا) از مکر خدا ایمن نمی پندارند»

مِنْ كَلَامِ الْإِمَامِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ

۱۸. الْعَفْوُ عَنِ الْمُقِرِّ، لَا عَنِ الْمُصِرِّ . ۱
۱۹. لَا يَكُونَنَّ أَخْوَكَ عَلَى قَطِيعَتِكَ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى صَلَاتِهِ، وَلَا يَكُونَنَّ عَلَى الْإِسَاءَةِ أَقْوَى مِنْكَ عَلَى الْإِحْسَانِ . ۲
۲۰. مَا أَقْبَحَ الْخُشُوعَ عِنْدَ الْحَاجَةِ، وَالْجَفَاءَ عِنْدَ الْغِنَى . ۳
۲۱. قَطِيعَةُ الْجَاهِلِ تَعْدِلُ صَلَّةَ الْعَاقِلِ . ۴
۲۲. بَلَاءُ الْإِنْسَانِ مِنَ اللُّسَانِ . ۵

۱. نزهة الناظر: ۵۵ / ۳۸، بحار الأنوار: ۷۸ / ۸۹ / ۹۳ .

۲. من لا يحضره الفقيه: ۴/۳۹۲/۵۸۳۴، تحف العقول: ۸۲، نزهة الناظر: ۵۹/۴۱، بحار الأنوار: ۷۴/۴۰/۴۱ .

۳. نهج البلاغة: الكتاب ۳۱، تحف العقول: ۸۳، بحار الأنوار: ۷۸ / ۸۹ / ۹۳ .

۴. خصائص الأئمة عليهم السلام: ۱۱۷، غرر الحكم: ۹۶۷۸۶، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۹۸ / ۳۴ .

۵. كلمات عليّه غزاة: ۹۶ / ۵۹، جامع الأخبار: ۲۴۷ / ۶۳۳، عن رسول الله صلى الله عليه وآله، بحار الأنوار: ۷۸ / ۸۹ / ۹۳ .

از سخنان امام علی بن ابی طالب علیه السلام ۱

۱۸. عفو و گذشت از گناهکاری رواست که اقرار دارد، نه آن که اصرار دارد .
۱۹. مبادا برادرت در گسیختن پیوندش با تو، از تو در پیوستن به او قویتر باشد و نکند که بر بدی کردن(به تو)، از نیکی کردن (تو) به او) نیرومندتر باشد .
۲۰. چه زشت است فروتنی هنگام نیاز و درشتی هنگام بی نیازی .
۲۱. گسستن از نابخرد، معادل پیوستن به خردمند است .
۲۲. بلای انسان از زبان است .

۱. حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام، در سیزده رجب، سی سال پس از عام الفیل در خانه خدا - کعبه - به دنیا آمد و در ۲۱ ماه مبارک رمضان، سال چهل هجری در سن ۶۳ سالگی در کوفه به شهادت رسید و در نجف به خاک سپرده شد. مادرشان فاطمه دختر اسد و پدر بزرگوارشان ابوطالب نام داشت. لقب آن حضرت امیرالمؤمنین و کنیه ایشان ابوالحسن می باشد. فرزندان آن حضرت از فاطمه دختر گرامی پیامبر عبارتند از: امام حسن علیه السلام، امام حسین علیه السلام، زینب (س)، ام کلثوم (س). حضرت علی، فرزندان متعدد دیگری نیز داشته اند که برخی مانند محمد بن حنفیه و عباس از شجاعان روزگار بوده اند. حضرت، در دامان پیامبر پرورش یافت و اولین مردی بود که به اسلام گروید و بزرگترین فداکارها را برای دین نمود. هنگام هجرت رسول خدا به مدینه، آنگاه که مشرکان، شبانه قصد جان پیامبر را کرده بودند، در بسترش خوابید و در جنگها بیشتر از هر کس، جانبازی و دلاوری نشان داد. در واقعه غدیر، پیامبر او را با فرمان الهی به عنوان وصی و خلیفه خود معرفی نمود، اما او برای حفظ کیان اسلام از حق غصب شده خود گذشت و ۲۵ سال زمام خلافت را رها کرد تا آنگاه که مسلمانان از همه سو به ایشان روی آوردند. امام در حکومت پنج ساله خود برای گسترش عدالت و حذف بدعت و کژیهای خلفای گذشته، درگیر سه جنگ بزرگ با زراندوزان بیعت شکن - طلحه و زبیر و ناکثین -، جاهلیت به لباس اسلام درآمده - معاویه و قاسطین - و یاغیان کزاندیش - خوارج - شد. سخنان و خطبه های حضرت در مجموعه هایی سترگ آمده که مشهورترین آنها نهج البلاغه، غررالحکم و نهج السعادة می

باشد .

۲۳. اللسان سبغ ، إن خُلِّيَ عَنْهُ عَقَرَ العافیة . ۱

۲۴. اتقوا من تبغضه قلوبكم . ۲

۲۵. العافیة عشرة أجزاء ؛ تسعة منها فی الصمت إلاً بذكر الله ، وواحد فی ترك مجالسة السفهاء . ۳

۲۶. وقيل له : ما الاستعداد للموت ؟ فقال : أداء الفرائض ، واجتناب المحارم ، والإشتغال على المكارم ، ثم لا يبالي أوقع على الموت ،

أو وقع الموت عليه ، والله لا يبالي ابن أبي طالب أوقع على الموت أو وقع الموت عليه . ۴

۲۷. العاقل من رخص الباطل . ۵

۲۸. الشريف من أنصف الضعيف ، والسعيد من خاف الوعيد . ۶

۲۹. العمر ۷ من وثق بالعمر . ۸

۱. غرر الحكم : ۱۲۱۹ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۸ / ۳۴ .

۲. نثر الدر : ۱ / ۳۲۳ ، نزهة الناظر : ۶۳ / ۴۴ ، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد : ۲۰ / ۲۸۱ / ۲۳۱ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۸ / ۳۴ .

۳. تحف العقول : ۸۹ ، نزهة الناظر : ۶۲ / ۴۳ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۸۹ / ۹۳ .

۴. روضة الواعظین : ۵۳۵ ، بحار الأنوار : ۶ / ۱۳۷ / ۴۳ .

۵. دستور معالم الحكم : ۱۰۰ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۸۹ / ۹۳ .

۶. دستور معالم الحكم : ۱۰۰ و ۱۰۱ .

۷. العمر : الجاهل الغر الذي لم يجزب الأمور (لسان العرب : ۵ / ۳۲) .

۸. دستور معالم الحكم : ۱۰۱ .

۲۳. زبان درنده است ، اگر رها شود عافیت را می درد .

۲۴. از کسی که دل هایتان از او نفرت دارد ، بپرهیزید .

۲۵. عافیت ، ده بخش است : نه بخش آن در خاموشی گزیدن به جز ذکر خداست و یک بخش آن در وانهادن همنشینی با نابخردان

است .

۲۶. به حضرت علی علیه السلام گفته شد : آمادگی برای مرگ یعنی چه ؟ پاسخ داد : ادای واجبات و دوری از حرام ها و حفظ

کرامت ها و دیگر این که پروا نکنند که او بر مرگ یا مرگ بر او درآید . به خدا سوگند ، پسر ابو طالب پروا ندارد که او بر مرگ

یا مرگ بر او درآید .

۲۷. خردمند کسی است که باطل را واگذارد .

۲۸. شرافتمند کسی است که با ناتوان انصاف ورزد و سعادت مند کسی است که از وعده (عذاب) بترسد .

۲۹. نادان بی تجربه کسی است که به عمر اعتماد کند .

۳۰. السخاء ترك التمني عند العطاء . ۱

۳۱. عماد الدين الورع ، وفساده الطمع . ۲

۳۲. بَرَكَهُ الْمَالِ فِي أَدَاءِ الزَّكَاةِ . ۳ .
 ۳۳. ثَبَاتُ الْمُلْكِ بِالْعَدْلِ . ۴ .
 ۳۴. ثَوَابُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ مِنْ نَعِيمِ الدُّنْيَا . ۵ .
 ۳۵. مَجْلِسُ الْعِلْمِ رَوْضَةُ الْجَنَّةِ . ۶ .
 ۳۶. مَجْلِسُ الْكِرَامِ حُصُونُ الْكَلَامِ . ۷ .

۱. لم نجده في شيء من المصادر .
 ۲. بحار الأنوار : ۷۸ / ۸۹ / ۹۳ وراجع عدّه الداعی : ۲۸۴ .
 ۳. نثر اللاکلی : ۲۷ باب الباء ، نظم نثر اللاکلی : ۲۸۳ / ۱۳ .
 ۴. کلمات علیّه غزاء : ۹۶ / ۵۹ ، نثر اللاکلی : ۲۷ باب الثاء وراجع بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۳۱ / ۶۵ .
 ۵. کلمات علیّه غزاء : ۹۶ / ۵۹ ، نثر اللاکلی : ۲۷ باب الثاء وراجع بحار الأنوار : ۷۵ / ۳۳۱ / ۶۵ .
 ۶. المواعظ العددیّه : ۶۱ ، نثر اللاکلی : ۳۰ باب المیم وراجع : جامع الأخبار : ۱۱۱ / ۱۹۶ .
 ۷. المواعظ العددیّه : ۶۱ ، نثر اللاکلی : ۳۰ باب المیم وراجع : جامع الأخبار : ۱۱۱ / ۱۹۶ .

۳۰. سخاوت ، منت ننهادن هنگام بخشش است .
 ۳۱. ستون دین ، پارسایی و تباهی دین ، در طمع است .
 ۳۲. برکت مال ، در پرداخت زکات است .
 ۳۳. پایداری مُلک ، به عدالت است .
 ۳۴. پاداش آخرت ، از نعمت دنیا بهتر است .
 ۳۵. محفل علمی ، باغ بهشت است .
 ۳۶. مجلس بزرگواران ، دژهای سخن است . (یعنی گفته ها را امانت می شمارند و آنها را فاش نمی کنند .)

از سخنان امام حسن بن علی علیهما السلام

- من کلام الإمام الزکّیّ الحسّین بن علیّ علیهما السلام
 ۳۷. المَعْرُوفُ مَا لَمْ يَتَقَدَّمْهُ مَطْلٌ ، وَلَمْ يَتَّبِعْهُ مَنْ . ۱ .
 ۳۸. البِخْلُ أَنْ يَرَى الرَّجُلُ مَا أَنْفَقَهُ تَلْفًا ، وَمَا أَمْسَكَهُ شَرْفًا . ۲ .
 ۳۹. مَنْ عَدَّدَ نَعْمَهُ مَحَقَّ كَرَمَهُ . ۳ .
 ۴۰. الإِنْجَازُ دَوَاءُ الْكِرَمِ . ۴ .
 ۴۱. لَا تُعَاجِلِ الذَّنْبَ بِالْعُقُوبَةِ ، وَاجْعَلْ بَيْنَهُمَا لِلْإِعْتِدَارِ طَرِيقًا . ۵ .

۱. نزهة الناظر : ۷۱ / ۱ ، العدد القویّه : ۳۷ / ۳۳ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۱۵ / ۱۱ .
 ۲. تحف العقول : ۲۲۵ ، نثر الدرّ : ۱ / ۳۳۳ ، نزهة الناظر : ۷۱ / ۳ ، العدد القویّه : ۳۷ / ۳۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۱۵ / ۱۱ .

۳. نزهة الناظر: ۴ / ۷۱، غرر الحكم: ۷۹۵۸ عن الإمام علی علیه السلام، العدد القویة: ۳۷ / ۳۵، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۱۵ / ۱۱.
۴. نزهة الناظر: ۷ / ۷۲، العدد القویة: ۳۷ / ۳۸، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۱۵ / ۱۱.
۵. نزهة الناظر: ۸ / ۷۲، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد: ۲۰ / ۳۲۸ / ۷۵۶ بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۱۵ / ۱۱.

از سخنان امام پاک حسن بن علی علیهما السلام ۱

۳۷. احسان آن است که تأخیری در پیش و منتی در پس، نداشته باشد.
۳۸. بخل آن است که انسان آن چه را بخشیده، تلف و آن چه را نگه داشته شرف بیندارد.
۳۹. آن که نعمت هایش را می شمارد، کرمش را نابود می کند.
۴۰. وفای به وعده، دوی کرم است.
۴۱. در کیفر گناه شتاب مکن و میان آن دو، راهی برای عذر آوردن بگذار.

۱. امام حسن علیه السلام، در نیمه رمضان سال دوم یا سوم هجری در مدینه به دنیا آمد و در ۲۸ صفر سال ۴۹ یا ۵۰ هجری در مدینه با سم به شهادت رسید و در قبرستان بقیع به خاک سپرده شد. پدر بزرگوارشان، حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و مادرشان، حضرت فاطمه (س) است. لقب مشهور حضرت، «مجتبی» و کنیه ایشان، «ابو محمد» است. حضرت فرزندان متعددی داشتند که برخی در کربلا- به شهادت رسیدند. آن بزرگوار به همراه برادرش، امام حسین علیه السلام در ماجرای مباحله پیامبر با مسیحیان نجران حضور داشت و در زمان خلافت پدرش، یار و یاور ایشان در همه صحنه های نبرد و زندگی بود. خلافت کوتاه حضرت مصادف با اقتدار حکومت امویان در شام و قوت گرفتن خوارج در عراق از یک سو و کاستی و سستی شیعیان از سوی دیگر بود. فرو پاشی سپاه سست رأی و ناهمگون عراق پس از حرکت برای نبرد با معاویه، امام را به سرداری بی سپاه تبدیل کرد و در پی آن امام برای حفظ اساس تشیع به صلح تحمیلی تن در داد. حضرت بقیه دوران امامت نه ساله خود را در مدینه گذراند. برخی از خطبه ها و سخنان ایشان در کتاب «تحف العقول» آمده است.

۴۲. التَّفَكُّرُ حَيَاةُ قَلْبِ الْبَصِيرِ . ۱

۴۳. إِذَا سَمِعْتَ أَحَدًا يَتَنَاوَلُ أَعْرَاضَ النَّاسِ فَاجْتَهِدْ أَنْ لَا يَعْرِفَكَ ؛ فَإِنَّ أَشَقَى الْأَعْرَاضِ بِهِ مَعَارِفُهُ . ۲

۴۴. أَوْسَعُ مَا يَكُونُ الْكَرِيمُ بِالْمَغْفِرَةِ إِذَا ضَاقتْ بِالْمَذْنِبِ الْمَعْدِرَةُ . ۳

۱. الكافي: ۱ / ۲۸ / ۳۴ عن الإمام علی علیه السلام و ج ۲ / ۶۰۰ / ۵ عن الإمام الصادق علیه السلام، نثر الدر: ۱ / ۳۲۸ / ۱ وفيه: «فإن التكفير»، نزهة الناظر: ۷۳ / ۱۸، أعلام الدين: ۲۹۷، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۱۵ / ۱۱.
۲. نزهة الناظر: ۷۶ / ۲۷، أعلام الدين: ۲۹۷، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۹۸ / ۳۴.
۳. أعلام الدين: ۲۹۷، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد: ۲۰ / ۲۹۸ / ۴۰۸، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۱۵ / ۱۱.

۴۲. اندیشیدن، جان مایه دل بیناست.

۴۳. هر گاه شنیدی کسی به آبروی مردم دست اندازی می کند، بکوش تا تو را نشناسد که (آبروی) آشنایانش، خوارترین آبروها نزد اوست.

۴۴. بیشترین گستره گذشت کریم هنگامی است که راه پوزش بر گنهکار تنگ گردد .

از سخنان امام حسین بن علی علیهما السلام

مِنْ كَلَامِ الْإِمَامِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

۴۵. إِنَّ حَوَائِجَ النَّاسِ إِلَيْكُمْ مِنْ نِعْمِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ، فَلَا تَمَلُّوا النَّعْمَ فَتَجُوزُوا النَّعْمَ . ۱

۴۶. إِنَّ أَجْوَدَ النَّاسِ مَنْ أُعْطِيَ مَنْ لَا يَرْجُوهُ ، وَإِنَّ أَعْفَى النَّاسِ مَنْ عَفَا عِنْدَ قُدْرَتِهِ ، وَإِنَّ أَفْضَلَ النَّاسِ مَنْ وَصَلَ مَنْ قَطَعَهُ . ۲

۴۷. اللَّهُمَّ لَا تَسْتَدْرِجْنِي ۳ بِالْإِحْسَانِ ، وَلَا تُؤَدِّبْنِي بِالْبَلَاءِ . ۴

۱. نثر الدر: ۱ / ۳۳۴ ، كشف الغمّة: ۲ / ۲۴۳ وفيهما «فتحور نعمًا» وفي غرر الحكم: ۳۵۹۹ أعلام الدين: ۲۹۸ ونزهة الناظر: ۸۱ / ۶ «فتحول نعمًا» ، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۲۶ / ۹ وليس فيه «فتحوزوا النعم» .

۲. نثر الدر: ۱ / ۳۳۴ ، نزهة الناظر: ۸۱ / ۶ ، كشف الغمّة: ۲ / ۲۴۲ وفيه «أوصل الناس» بدل «أفضل الناس» ، بحار الأنوار: ۷۴ / ۴۰۰ / ۴۱ /

۳. الاستدراج من الشُّنن الإلهية ، وهو أن يزيد الله نعمه على العبد عقيب عصيانه بدلاً عن عقوبته فيغفل بذلك عن التوبة . راجع في هذا الشأن : سورة الأعراف: ۸۲ ، القلم: ۴۴ ، وراجع أيضًا الكافي: ۱ / ۴۵۲ / باب الاستدراج .

۴. نثر الدر: ۱ / ۳۳۶ ، نزهة الناظر: ۸۳ / ۱۰ ، كشف الغمّة: ۲ / ۲۴۳ ، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۲۷ / ۹ .

از سخنان امام حسین بن علی علیهما السلام ۱

۴۵. نیازهای مردم به شما، از نعمت های خداوند بر شماست ، پس از نعمت ها ملول نشوید (و آنها را برآورده سازید) و گرنه از دست می روند.

۴۶. بخشنده ترین مردم کسی است که به آن که از او امیدی نمی برد ، عطا می کند و با گذشت ترین مردم کسی است که هنگام قدرتش درمی گذرد و برترین مردم کسی است که به آن که از او گسسته ، می پیوندد .

۴۷. خدایا مرا با احسانت در دام استدراج ۲ گرفتار مساز و با بلا، تأدیبم مکن.

۱. حضرت حسین بن علی علیهما السلام در سوم شعبان سال سوّم هجری در مدینه به دنیا آمد و در دهم محرم سال ۶۱ هجری در کربلا به شهادت رسید و در همان جا به خاک سپرده شد . پدر بزرگوارشان امیرالمؤمنین علیه السلام و مادرشان فاطمه زهرا (س) بود . لقب آن حضرت ، «سید الشهداء» و «ثار الله» و کنیه ایشان «ابو عبدالله» بود . برخی از فرزندان ایشان مانند علی اکبر و علی اصغر در روز عاشورا به شهادت رسیدند . دوران امامت دوازده ساله ایشان مصادف با حکومت معاویه در شام و سپس یزید بود که حادثه عاشورا و شهادت امام حسین علیه السلام و فرزندان و یارانش ، منجر به سقوط او و روی کار آمدن تیره دیگری از بنی امیه به نام مروانیان گردید . امام حسین با نهضت خونین خویش ، سلسله جناب دیگر نهضت های عدالتخواهی شد و با سخنان و خطابه های روشنگر خویش ، دین جدّش را از خطر تحریف و نابودی نجات داد . مجموعه سخنان حضرت در کتاب «موسوعة کلمات الحسين» گرد آمده است .

۲. استدراج ، یکی از سنت های خداست که به هنگام معصیت بنده، به جای کیفر دادن، نعمتش را می افزاید تا او را از استغفار و توبه غافل و سپس در اوج نعمت سرنگونش کند .

۴۸. مَنْ قَبَلَ عَطَاءَكَ فَقَدْ أَعَانَكَ عَلَى الْكَرَمِ . ۱
 ۴۹. مَا لَكَ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ كُنْتُ لَهُ ، فَلَا تُبْقِ عَلَيْهِ ؛ فَإِنَّهُ لَا يَبْقَى عَلَيْكَ ، وَكُلُّهُ قَبْلَ أَنْ يَأْكُلَكَ . ۲

۱. نزهة الناظر : ۸۳ / ۱۱ ، كنز الفوائد : ۲ / ۳۵ وفيه منسوباً إلى بطليموس ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۲۷ / ۹ .
 ۲. نزهة الناظر : ۸۴ / ۱۷ ، أعلام الدين : ۲۹۸ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۲۷ / ۹ .

۴۸. آن که عطایت را بپذیرد ، تو را بر کرم یاری داده است .

۴۹. دارایی ات اگر برای تو نباشد ، تو برای آن هستی ؛ پس باقی اش مگذار که برای تو نمی ماند و آن را بخور پیش از آن که تو را بخورد . (یعنی به انفاق و گشاده دستی ، استفاده دنیوی و اخروی از آن ببر .)

از سخنان امام زین العابدین علیه السلام

- مِنْ كَلَامِ الْإِمَامِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 ۵۰. خَفِيَ اللَّهُ تَعَالَى لِقُدْرَتِهِ عَلَيْكَ ، وَاسْتَحْيَى مِنْهُ لِقُرْبِهِ مِنْكَ . ۱
 ۵۱. لَا تُعَادِيَنَّ أَحَدًا وَإِنْ ظَنَنْتَ أَنَّهُ لَا يَضُرُّكَ ، وَلَا تَزْهَيْدَنَّ فِي صِدَاقِهِ أَحَدٍ وَإِنْ ظَنَنْتَ أَنَّهُ لَا يَنْفَعُكَ ؛ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَتَى تَرَجُو صَيْدِيكَ ، وَلَا تَدْرِي مَتَى تَخَافُ عَيْدُوكَ . وَلَا يَعْتَدِرُ إِلَيْكَ أَحَدٌ إِلَّا قَبِلْتَ عُذْرَهُ وَإِنْ عَلِمْتَ أَنَّهُ كَاذِبٌ ، وَلِيَقُلَّ عَيْبُ ۲ النَّاسِ عَلَى لِسَانِكَ . ۳
 ۵۲. مَنْ رَمَى النَّاسَ بِمَا فِيهِمْ رَمَوْهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ . ۴
 ۵۳. مَنْ عَتَبَ عَلَى الزَّمَانِ طَالَتْ مَعَبَتُهُ . ۵

۱. نزهة الناظر : ۸۹ / ۲ ، كشف الغممة : ۲ / ۳۴۰ ، أعلام الدين : ۲۹۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۴۲ / ۵ .
 ۲. فی نسخه «ب» : «عتب الناس» .
 ۳. نزهة الناظر : ۸۸ / ۳ ، أعلام الدين : ۲۹۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۴۲ / ۵ .
 ۴. نزهة الناظر : ۹۱ / ۱۳ ، أعلام الدين : ۲۹۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۴۲ / ۵ .
 ۵. الأمالی للصدوق : ۵۳۱ / ۷۱۸ ، نزهة الناظر : ۹۰ / ۵ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۱۵۵ / ۶۹ .

از سخنان امام زین العابدین علیه السلام ۱

۵۰. از خدای متعال بترس ، به دلیل قدرتش بر تو و شرم کن ، به دلیل نزدیکی اش به تو .
 ۵۱. با کسی دشمنی مکن ، اگر چه گمان می بری به تو زیانی نرساند و در دوستی با کسی بی رغبتی مکن ، اگر چه گمان می بری که به تو سودی نرساند ، زیرا تو نمی دانی چه هنگام به دوست امید می بری و چه هنگام از دشمنت می ترسی و کسی از تو معذرت نخواهد ، مگر آن که عذرش را بپذیری ، اگر چه می دانی دروغ می گوید و عیب مردم را کمتر به زبان آر .
 ۵۲. کسی که آنچه را در مردم است به آنان نسبت دهد ، چیزهایی به او نسبت دهند که در او نیست .
 ۵۳. کسی که روزگار را سرزنش کند ، سرزنشش به درازا کشد .

۱. حضرت علی بن الحسین علیهما السلام، در پانزدهم جمادی الاول و یا پنجم شعبان سال ۳۸ هجری در مدینه به دنیا آمد، و در دوازدهم و یا ۲۵ محرم سال ۹۴ یا ۹۵ هجری رحلت کرد. عمر حضرت ۵۷ سال و مرقد پاک آن بزرگوار، در قبرستان بقیع مدینه است پدر بزرگوارشان امام حسین علیه السلام و مادرشان شهربانو (دختر یزدگرد) بود. آن حضرت را به سبب سجده های طولانی و عبادت فراوان، سجاد، ذو الثنات و زین العابدین نامیده اند. کنیه ایشان ابو محمد و فرزندان ایشان، پانزده تن می باشد: محمد (امام باقر علیه السلام)، عبدالله، حسن، حسین، زید، عمر، حسین و اصغر، عبدالرحمان، سلیمان، علی، خدیجه، محمد اصغر، فاطمه، علی، ام کلثوم. حضرت سجاد در واقعه کربلا حاضر و در بستر بیماری بود. ایشان در حوادث بعدی و در مقر حکومت اموی، پیام نهضت عاشورا را تبلیغ کرد و با ایجاد یک دانشگاه خصوصی و تربیت عالمان و عارفان در خانه خود، راه نیاکان بزرگوارش را ادامه داد. برخی از دعاها و سخنان ایشان در مجموعه هایی مستقل مانند صحیفه سجادیه، رساله حقوق و صحیفه زهد آمده است.

۵۴. كَثْرَةُ النَّصْحِ تَدْعُو إِلَى التُّهْمَةِ . ۱

۵۵. مَا اسْتَعْنَى أَحَدٌ بِاللَّهِ إِلَّا افْتَقَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ . ۲

۵۶. مَنْ اتَّكَلَ عَلَى حُسْنِ اخْتِيَارِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ لَهُ لَمْ يَتَمَنَّ أَنْهُ فِي غَيْرِ الْحَالِ الَّتِي اخْتَارَهَا اللَّهُ تَعَالَى لَهُ . ۳

۵۷. إِنَّ الْكَرِيمَ يَبْتَهِجُ بِفَضْلِهِ ، وَاللَّئِيمَ يَفْتَخِرُ بِمَلِكِهِ . ۴

۵۸. عَلَامَاتُ الْمُؤْمِنِ خَمْسٌ : الْوَرَعُ فِي الْخَلْوَةِ ، وَالصَّدَقَةُ فِي الْقَلْبِ ، وَالصَّبْرُ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ ، وَالْحِلْمُ عِنْدَ الْغَضَبِ ، وَالصَّدْقُ عِنْدَ الْخَوْفِ

۵ .

۱. كنز الفوائد : ۱ / ۱۹۴ ، نزهة الناظر : ۹۳ / ۲۰ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۶۶ / ۷ .

۲. نزهة الناظر : ۹۲ / ۱۹ ، كشف الغمّة : ۳ / ۱۳۷ عن الإمام الجواد عن آبائه عن أمير المؤمنين عليهم السلام ، أعلام الدين : ۳۰۰ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۱۵۵ / ۶۹ .

۳. تحف العقول : ۲۳۴ عن الإمام الحسن عليه السلام ، نزهة الناظر : ۹۴ / ۲۷ ، أعلام الدين : ۳۰۰ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۴۲ / ۵ .

۴. نثر الدر : ۱ / ۳۴۳ ، نزهة الناظر : ۹۳ / ۲۵ ، أعلام الدين : ۳۰۰ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۴۲ / ۵ .

۵. الخصال : ۴ / ۲۶۹ ، بحار الأنوار : ۶۷ / ۲۹۳ / ۱۵ .

۵۴. نصیحت زیاد ، شك برانگیزد .

۵۵. کسی با خدا بی نیاز نشد ، مگر آن که مردم به او نیازمند شدند .

۵۶. کسی که به حسن انتخاب خدای متعال اعتماد کند ، حالتی جز آن چه را خدای متعال برایش خواسته ، آرزو نکند .

۵۷. کریم به بخشش خود می بالد و فرومایه به دارایی اش می نازد .

۵۸. نشانه های مؤمن پنج چیز است : پارسایی در خلوت و صدقه دادن در تنگدستی و شکیبایی در مصیبت و بردباری هنگام خشم و راستگویی هنگام ترس .

از سخنان امام محمد باقر علیه السلام

من کلام الإمام مُحَمَّدٍ الباقرِ عليه السلام
 ۵۹. إِنَّ اللَّهَ حَبْأُ ثَلَاثَةً فِي ثَلَاثَةٍ: حَبْأُ رِضَاهُ فِي طَاعَتِهِ؛ فَلَا تُحَقَّرَنَّ مِنَ الطَّاعَةِ شَيْئًا فَلَعَلَّ رِضَاهُ فِيهِ، وَحَبْأُ سَخَطُهُ فِي مَعْصِيَتِهِ؛ فَلَا تُحَقَّرَنَّ
 ۱. مِنَ الْمَعْصِيَةِ شَيْئًا فَلَعَلَّ سَخَطُهُ فِيهِ، وَحَبْأُ أَوْلِيَاءَهُ فِي خَلْقِهِ؛ فَلَا تُحَقَّرَنَّ أَحَدًا فَلَعَلَّهُ الْوَلِيُّ . ۲
 ۶۰. صَلَاحُ شَأْنِ النَّعَائِشِ وَالتَّعَاشُرِ ۳ مِثْلُ مِكْيَالٍ ثَلَاثَةُ فِطْنٍ وَثَلَاثَةُ تَعَاوُلٍ . ۴
 ۶۱. الْعَلْبَةُ بِالْخَيْرِ فَضِيلَةٌ، وَبِالشَّرِّ جَهْلٌ . ۵

۱. فی نسخه «ب»: «تقرب» .

۲. نثر الدرّ: ۱ / ۳۴۳، نزهة الناظر: ۱۵ / ۹۹، كشف الغمّة: ۲ / ۳۶۰، كنز الفوائد: ۱ / ۵۵ نحوه، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۸۸ / ۳۴ .

۳. تکرر لفظ «التعایش» فی کلتا النسختین، وما أثبتناه من نسخه الجبای والمصادر الأخری .

۴. البیان والتبیین: ۱ / ۸۴ وفيه «ملء مکیال» بدل «مثل مکیال»، تحف العقول: ۳۵۹ عن الإمام الصادق علیه السلام، نثر الدرّ: ۱ /

۳۴۴، نزهة الناظر: ۱۸ / ۱۰۰، كشف الغمّة: ۲ / ۳۶۲، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۶۷ / ۳۴ .

۵. نزهة الناظر: ۲۳ / ۱۰۱، بحار الأنوار: ۷۸ / ۱۸۸ / ۳۵ وفي كليهما «قبيحة» بدل «جهل» وفي نسخه الجبای «قحة».

از سخنان امام محمد باقر علیه السلام ۱

۵۹. خداوند سه چیز را در سه چیز پنهان کرده است: خشنودی اش را در اطاعتش پنهان کرده، پس هیچ طاعتی را کوچک مشمار که شاید خشنودیش در آن باشد و ناخشنودی اش را در نافرمانی از خود پنهان کرده، پس هیچ نافرمانی ای را کوچک مشمار که شاید ناخشنودیش در آن باشد و اولیایش را در خلقتش پنهان کرده، پس هیچ کس را کوچک مشمار که شاید ولی خدا باشد .

۶۰. سامان یافتن همزیستی و معاشرت به پیمانۀ ای ماند که دو سومش هوشمندی و یک سومش نادیده گرفتن (خطای دیگران) است .

۶۱. با نیکی چیره گشتن، فضیلت و با شرارت، سفاقت است .

۱. امام محمد بن علی باقر علیه السلام، در اوّل ماه رجب سال ۵۷ هجری در مدینه به دنیا آمد، ۵۷ سال زیست و در هفتم ذی الحجه سال ۱۱۴ هجری در همان جا از دنیا رفت و در قبرستان بقیع به خاک سپرده شد . پدر بزرگوار ایشان، امام سجاد علیه السلام و مادرشان فاطمه دختر امام حسن علیه السلام و از این رو، نجیب الطرفین و ابن الخیرتین نامیده می شد . آن حضرت به باقر العلوم شهرت داشت و کنیه مبارکش، ابو جعفر بود . فرزندان ایشان عبارت اند از: جعفر (امام صادق علیه السلام)، عبد الله، ابراهیم، عبیدالله، علی، زینب و امّ سلمه . بخشی از دوره امامت آن حضرت، مقارن با تبلیغات سزای بنی عباس و درگیری آنان با بنی امیه بود . این امر به همراه آزادسازی رسمی کتابت حدیث در آغاز سده دوم هجرت، فرصتی مناسب برای نشر دین و تعلیم و تربیت در اختیار ایشان گذارد تا تمدن بشری را با موشکافی های عالمانه، برای همیشه مرهون خویش کند و دوران بیست ساله امامتش بر تارک تابناک دوره طلایی اسلام بدرخشد . احادیث امام باقر علیه السلام در همه کتاب های حدیثی شیعی از کتب اربعه تا تحف العقول و بحار الأنوار به چشم می آید . دنیا را بهای خود نبیند .

۶۲. وَقِيلَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَعْظَمُ النَّاسِ قَدْرًا؟ فَقَالَ: مَنْ لَا يَرَى الدُّنْيَا لِنَفْسِهِ قَدْرًا . ۱

۶۳. يَأْخُذُ الْمَظْلُومُ مِنْ دِينِ الظَّالِمِ أَكْثَرَ مِمَّا يَأْخُذُ الظَّالِمُ مِنْ دُنْيَا الْمَظْلُومِ . ۲

۶۴. قَالَ لَهُ جَابِرُ الْجَعْفِيُّ : إِنَّ قَوْمًا إِذَا ذَكَرُوا شَيْئًا مِنَ الْقُرْآنِ أَوْ حَدَّثُوا بِهِ صَبَقَ أَحَدُهُمْ ، حَتَّى يُرَى أَنَّهُ لَوْ قُطِعَتْ يَدَاهُ وَرَجَلَاهُ لَمْ يَشْعُرْ بِذَلِكَ ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ ذَلِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ ، مَا بِهِذَا أَمَرُوا ، وَإِنَّمَا هُوَ اللَّيْنُ ، وَالرَّفَقَةُ ، وَالذَّمْعَةُ ، وَالْوَجَلُ . ۳

۶۵. مَنْ كَانَ ظَاهِرُهُ أَرْجَحَ مِنْ بَاطِنِهِ خَفَّ مِيزَانُهُ . ۴

۱. نثر الدر : ۱ / ۴۰۶ ، نزهة الناظر : ۱۰۵ / ۳۷ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۸۸ / ۳۶ .

۲. الكافي : ۲ / ۳۳۴ / ۲۲ عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۸۸ / ۳۷ .

۳. الكافي : ۲ / ۶۱۶ / ۱ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۱۲ / ۱ عن الامالی للصدوق .

۴. تحف العقول : ۲۹۴ ، مشكاة الأنوار : ۵۵۴ / ۱۸۷۲ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۸۸ / ۳۸

۶۲. به امام باقر علیه السلام گفته شد : گران قدرترین مردم کیست ؟ فرمود : آن که دنیا را بهای خود نبیند.

۶۳. بیش از آن چه ستمکار از دنیای ستمدیده می گیرد ، ستمدیده از دین ستمکار می گیرد .

۶۴. جابر جعفی به امام باقر علیه السلام عرض کرد : گروهی هستند که چون چیزی از قرآن را به یاد آورند یا برایشان از آن سخن گویند ، یکی شان مدهوش شود تا آن جا که به نظر می رسد اگر دست و پایش هم بریده شود نفهمد . حضرت فرمود : آن از شیطان است ، به این کار فرمان نیافته اند ، فقط به نرمی و شکسته دلی و اشک و بیمناسکی فرمان یافته اند .

۶۵. آن که نمودش بیش از درونش باشد ، ترازویش سبک آید .

از سخنان امام جعفر صادق علیه السلام

مِنْ كَلَامِ الْإِمَامِ جَعْفَرِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامِ

۶۶. أَعْرَبُوا كَلَامَنَا ؛ فَإِنَّا قَوْمٌ فَصَحَاءُ . ۱

۶۷. مَنْ كَانَ الْحَزْمُ حَارِسَهُ وَالصَّدْقُ حَلِيَّتَهُ عَظَمَتْ بِهِجَتُهُ ، وَتَمَّتْ مُرْوَتُهُ . وَمَنْ كَانَ الْهَيْوَى مَالِكَهُ وَالْعَجْزُ رَاخَتَهُ عَاقَاهُ عَنِ السَّلَامَةِ ، وَأَسْلَمَاهُ إِلَى الْهَلَكَةِ . ۲

۶۸. جَاهِلٌ سَخِيٌّ أَفْضَلُ مِنْ نَاسِكٍ بَخِيلٍ . ۳

۶۹. التَّوَاضُّعُ أَنْ تَرْضَى مِنَ الْمَجْلِسِ بِدُونِ شَرْفِكَ ، وَأَنْ تُسَلِّمَ عَلَى مَنِ لَقَيْتَ ، وَأَنْ تَتْرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كُنْتَ مُحِقًّا ، وَرَأْسُ الْخَيْرِ التَّوَاضُّعُ . ۴

۱. الكافي : ۱ / ۵۲ / ۱۳ ، مشكاة الأنوار : ۲۵۰ / ۷۲۹ وفيهما : «حدیثنا» بدل : «كلامنا» ، بحار الأنوار : ۲ / ۱۵۰ / ۲۸ نقلًا عن مجموعة الجبایعی عن خط الشهيد قدس سره نقلًا عن خط قطب الدین الكیدری .

۲. نزهة الناظر : ۱۰۷ / ۱۲ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۲ وفيهما : «الصدق جلیسه» .

۳. نزهة الناظر : ۱۰۸ / ۱۵ ، أعلام الدین : ۳۰۳ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۳ .

۴. الكافي : ۲ / ۱۲۲ / ۶ نحوه ، نزهة الناظر : ۱۰۸ / ۱۶ ، أعلام الدین : ۳۰۳ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۲۳ / ۲۰ .

از سخنان امام جعفر صادق علیه السلام ۱

۶۶. کلام ما را اعراب دهید که ما قومی شیوا سخن هستیم . ۲

۶۷. آن که استوار اندیشی، نگهبانش و راستی، زیورش باشد، شادمانیش فراوان و مروتش کامل شود و آن که هوس، مالکش و ناتوانی، آسودگیش باشد، از سلامت دورش می‌دارند و به هلاکتش می‌سپارند.

۶۸. نادان سخی از عابد بخیل برتر است.

۶۹. فروتنی آن است که به نشستن در پایین تر از شأن رضایت دهی و هر که را می‌بینی سلام دهی و کشمکش را واگذاری هر چند حق با تو باشد و اوج نیکی، فروتنی است.

۱. امام جعفر صادق علیه السلام، در هفده ربیع الاول سال ۸۳ هجری در مدینه به دنیا آمد و در ۲۵ شوال سال ۱۴۸ هجری در همان جا رحلت کرد و در بقیع به خاک سپرده شد. پدر بزرگوارشان «امام باقر علیه السلام»، و مادرشان «ام فروه» و کنیه حضرت «ابوعبدالله» است. حضرت فرزندان متعددی داشته‌اند ولی فرزند اول حضرت، اسماعیل در زمان حیات پدر و فرزند دیگرشان، عبدالله به فاصله کوتاهی پس از پدر از دنیا رفتند. آغاز امامت ۳۴ ساله حضرت مصادف با ضعف امویان و نوپایی حکومت عباسیان بود و از این رو امام توانست مجالس علنی و حلقه‌های درسی در بسیاری از رشته‌ها تشکیل دهد و با تربیت هزاران عالم، نهضت علمی پدرش را استمرار بخشد و آیین جدش را پایدار سازد. سخنان و نوشته‌های حضرت، مدار اصلی فقه و معارف شیعه است و همه کتابهای حدیثی به نقل آن پرداخته‌اند.

۲. علامه مجلسی رحمه الله در بیان این روایت احتمال می‌دهد که «اعربوا» به معنای اظهار و بیان کردن روایات اهل بیت علیهم السلام هم باشد.

۷۰. اللَّهُمَّ إِنَّكَ بِمَا أَنْتَ لَهُ أَهْلٌ مِنَ الْعَفْوِ أَوْلَىٰ مِنِّي بِمَا أَنَا لَهُ أَهْلٌ مِنَ الْعُقُوبَةِ. ۱

۷۱. كِتَابُ اللَّهِ عَلَىٰ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ: عَلَى الْعِبَارَةِ، وَالْإِشَارَةِ، وَاللَّطَائِفِ، وَالْحَقَائِقِ. فَالْعِبَارَةُ لِلْعَوَامِّ، وَالْإِشَارَةُ لِلْخَوَاصِّ، وَاللَّطَائِفُ لِلْأَوْلِيَاءِ، وَالْحَقَائِقُ لِلْأَنْبِيَاءِ. ۲

۷۲. مَنْ سَأَلَ ۳ فَوْقَ قَدْرِهِ اسْتَحَقَّ الْجِرْمَانَ. ۴

۷۳. الْعِزُّ أَنْ تَذِلَّ لِلْحَقِّ إِذَا لَزِمَكَ. ۵

۷۴. مَنْ أَكْرَمَكَ فَأَكْرِمَهُ، وَمَنْ اسْتَحَفَّ بِكَ فَأَكْرِمْ نَفْسَكَ عَنْهُ. ۶

۷۵. مِنْ أَخْلَاقِ الْجَاهِلِ الْإِجَابَةُ قَبْلَ أَنْ يَسْمَعَ، وَالْمُعَارَضَةُ قَبْلَ أَنْ يَفْهَمَ، وَالْحُكْمُ بِمَا لَا يَعْلَمُ. ۷

۷۶. أَوْلَى النَّاسِ بِالْعَفْوِ أَقْدَرُهُمْ عَلَى الْعُقُوبَةِ، وَأَنْقَضَ النَّاسَ عَقْلًا مَنْ ظَلَمَ دُونَهُ، وَلَمْ يَصْفَحْ عَمَّنِ اعْتَدَرَ إِلَيْهِ. ۸

۱. نثر الدر: ۱ / ۳۵۴، نزهة الناظر: ۱۱۰ / ۳۰، كشف الغممة: ۲ / ۴۱۸، بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۴.

۲. نزهة الناظر: ۱۱۰ / ۳۱، أعلام الدين: ۳۰۳، عوالي اللآلی: ۴ / ۱۰۵ / ۱۵۵ عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار: ۹۲ / ۱۰۳ / ۸۱.

۳. فی کلتا النسختین: «ینال»، والظاهر أنه تصحیف «سأل»، ویدلّ علیه ورودها كذلك فی کلّ المصادر.

۴. نزهة الناظر: ۱۱۰ / ۳۲، عیون الحكم: ۴۴۱ / ۷۶۸۰ عن الإمام علي عليه السلام، عدّة الداعی: ۱۴۰، أعلام الدين: ۳۰۳، بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۷۷ / ۱۱۳ عن الأربعین

۵. نزهة الناظر: ۱۱۱ / ۳۳، بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۵.

۶. نزهة الناظر: ۱۱۱ / ۳۶، أعلام الدين: ۳۰۳، بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۵.

۷. نزهة الناظر: ۱۱۲ / ۳۸، أعلام الدين: ۳۰۳، بحار الأنوار: ۲ / ۶۲ / ۴.

۸. نزهة الناظر: ۱۱۲ / ۴۲، أعلام الدين: ۳۰۳، بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۵.

۷۰. خدایا، بی گمان سزاواری تو به عفو، برتر از سزاواری من به کیفر است.

۷۱. کتاب خدا بر چهار گونه است: بر عبارت و اشاره و لطایف و حقایق؛ پس عبارت برای توده مردم و اشاره برای خواص و لطایف برای اولیا و حقایق برای پیامبران است.

۷۲. آن که بیشتر از اندازه خویش بخواهد، سزاوار ناکامی است.

۷۳. عزت آن است که در برابر حقی که بر تو لازم آید، سر فرود آوری.

۷۴. هر کس بزرگت داشت، بزرگش دار و هر کس تو را سبک شمرد، از خود بزرگواری نشان ده.

۷۵. از ویژگی های نادان، پاسخ گفتن پیش از شنیدن و ستیزه کردن پیش از فهمیدن و حکم دادن به چیزی است که نمی داند.

۷۶. سزاوارترین مردم به گذشت، تواناترین آنهاست بر مجازات کردن و کم خردترین مردم کسی است که به فرودست خود ستم کند و از آن که عذر آورده، درنگذرد.

۷۷. حِشْمَةُ الْإِنْقِبَاضِ أَبْقَى لِلْعِزِّ مِنْ أُنْسِ التَّلَاقِي . ۱

۷۸. الْهَوَى يَقْطَانُ ، وَالْعَقْلُ نَائِمٌ . ۲

۷۹. لَا تَكُونَنَّ أَوَّلَ مُشِيرٍ ، وَإِيَّاكَ وَالرَّأْيَ الْفَطِيرَ ، وَتَجَبَّبَ ارْتِجَالَ الْكَلَامِ ، وَلَا تُثِرْ عَلَى مُسْتَبِدِّ بَرَأِيهِ ، وَلَا عَلَى وَعْدٍ ، وَلَا عَلَى مُتَلَوِّنٍ ،

وَلَا عَلَى لَجُوجٍ ، وَخَفِ اللَّهُ فِي مُوَافَقَةِ هَوَى الْمُسْتَشِيرِ ؛ فَإِنَّ التَّمَّاسَ مُوَافَقَتَهُ لَوْمٌ ، وَسَوْءَ الْإِسْمَاعِ مِنْهُ خِيَانَةٌ . ۳

۸۰. إِنَّ الْقَلْبَ يَحْيَى وَيَمُوتُ ۴ فَإِذَا حَيٌّ فَأَذْبَهُ بِالتَّطَوُّعِ ، وَإِذَا مَاتَ فَقَصَّرَهُ عَلَى الْفَرَائِضِ . ۵

۸۱. يُهْلِكُكَ اللَّهُ سِتًّا بَسْتٌ : الْأَمْرَاءُ بِالْجَوْرِ ، وَالْعَرَبُ بِالْعَصْبِيَّةِ ، وَالِدَّهَاقِينَ بِالْكَبْرِ ، وَالتَّجَارَ بِالْخِيَانَةِ ، وَأَهْلَ الرِّسَاتِيقِ بِالْجَهَالَةِ ، وَالْفُقَهَاءَ

بِالْحَسَدِ . ۶

۸۲. مَنْ لَمْ يُوَاخِ إِلَّا مَنْ لَا عَيْبَ فِيهِ فَلَّ صِدْقُهُ ، وَمَنْ لَمْ يَرْضَ مِنْ صَدِيقِهِ إِلَّا الْإِيثَارَ عَلَى نَفْسِهِ دَامَ سَيِّئُهُ ، وَمَنْ عَاتَبَ عَلَى كُلِّ ذَنْبٍ

كَثُرَ تَعُوبُهُ . ۷

۱. نزهة الناظر: ۱۱۲ / ۴۵، الحکمة الخالدة: ۱۱۰، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۸۰ / ۲۸.

۲. نزهة الناظر: ۱۱۳ / ۴۸، تنبيه الخواطر «مجموعه ورام»: ۲ / ۲۳۲ عن أکثم بن صیفی، بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۵.

۳. نزهة الناظر: ۱۱۳ / ۴۹، بحار الأنوار: ۷۵ / ۱۰۴ / ۳۷، وراجع: شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد: ۲ / ۲۷۱.

۴. فی کلتا النسختین: «یمیت»، والصحیح ما أثبتناه کما فی نزهة الناظر والبحار.

۵. نزهة الناظر: ۱۱۳ / ۵۱، أعلام الدين: ۳۰۴، بحار الأنوار: ۸۷ / ۴۷ / ۴۲.

۶. الکافی: ۸ / ۱۶۲ / ۱۷۰ وفيه: «إِنَّ اللَّهَ يَعْدِبُ السَّئَةَ»، تحف العقول: ۲۲۰ كلاهما عن الإمام علی عليه السلام، نثر الدر: ۱ / ۳۵۵،

نزهة الناظر: ۱۱۵ / ۵۳، كشف الغمّة: ۲ / ۴۱۸، بحار الأنوار: ۷۲ / ۱۹۸ / ۲۷.

۷. نزهة الناظر: ۱۱۵ / ۵۴ وفيه: «من عاقب علی کلّ ذنب کثر تبعه»، أعلام الدين: ۳۰۳، بحار الأنوار: ۷۸ / ۲۷۸ / ۱۱۳ عن الأربعین

للسهید وفيه: «کثر تبعته» ولم نجد الحديث فی الأربعین وراجع: إرشاد القلوب: ۱۸۶، تنبيه الخواطر «مجموعه ورام»: ۱ / ۷۳ وفي

کلّ المصادر: «لم يرض من صديقه بإيثاره علی نفسه».

۷۷. وقار دوری، بیش از انس ملاقات، عزت را ماندگار می کند.

۷۸. شهوت، بیدار و خرد، خفته است.

۷۹. نخستین مشورت دهنده نباش و زنه از نظر خام و از سخن نیندیشیده بپرهیز و به خودرأی و کم خرد و ناپایدار و لجباز مشورت مده و در موافقت نمودن با هوا و هوس مشورت گیرنده از خدا بترس که طلب موافقتش، پستی و بد شنوندن به او خیانت است.

۸۰. دل زنده می شود و می میرد، پس هر گاه زنده است آن را با مستحبات تأدیش کن و هر گاه می میرد، به واجبات اکتفا کن.

۸۱. خداوند شش کس را به شش چیز هلاک می کند: فرمانروایان را به ستم و عرب را به تعصب و خرده مالکان را به تکبر و بازرگانان را به خیانت و روستاییان را به نابخردی و فقیهان را به حسادت.

۸۲. آن که با کسی جز بی عیب دوستی نرزد، دوستانش اندک شوند و آن که از دوستش جز ایثارش را نپسندد، ناخشنودیش دوام یابد و آن که بر هر گناه سرزنش کند، سرزنشش فراوان گردد.

۸۳. مُرُوَّةُ الرَّجُلِ فِي نَفْسِهِ نَسْبُ لِعَقِبِهِ وَقَبِيلَتِهِ . ۱

۸۴. قِيلَ فِي مَجْلِسِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : جَاوِرٌ مَلِكًا أَوْ بَحْرًا . فَقَالَ : هَذَا كَلَامٌ مُحَالٌ ، وَالصَّوَابُ : لَا تُجَاوِرُ مَلِكًا وَلَا بَحْرًا ؛ لِأَنَّ الْمَلِكَ يُؤْذِيكَ وَالْبَحْرَ لَا يَرِيكَ . ۲

۸۵. قَالَ فِي الْقَضَاءِ وَالْقَدَرِ : إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَجَمَعَ اللَّهُ الْخَلَائِقَ ، سَأَلَهُمْ عَمَّا عَاهَدَ إِلَيْهِمْ ، وَلَمْ يَسْأَلَهُمْ عَمَّا قَضَى عَلَيْهِمْ . ۳

۸۶. مَنْ أَمَلَ رَجُلًا هَابَهُ ، وَمَنْ قَصَرَ عَنْ شَيْءٍ عَابَهُ . ۴

۸۷. مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ رَجُلٍ سَلَفَتْ مَنِّي إِلَيْهِ يَدٌ أَتْبَعْتُهَا أُخْتَهَا وَ أَحَسَنْتُ رَبَّهَا ؛ لِأَنِّي رَأَيْتُ مَنْعَ الْأَوَاخِرِ يَقَطِّعُ شُكْرَ الْأَوَائِلِ . ۵

۱. نثر الدر : ۱ / ۳۵۷ ، نزهة الناظر : ۱۱۶ / ۵۶ كشف الغممة : ۲ / ۴۲۰ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۵ .

۲. نثر الدر : ۱ / ۳۵۲ ، نزهة الناظر : ۱۱۸ / ۶۰ ، كشف الغممة : ۲ / ۴۱۵ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۵ .

۳. التوحيد : ۲ / ۳۶۵ ، الإرشاد : ۲ / ۲۰۴ ، نزهة الناظر : ۱۱۸ / ۶۱ مختصر بصائر الدرجات : ۱۳۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۶ .

۴. الإرشاد : ۱ / ۳۰۱ عن الإمام علي عليه السلام ، نزهة الناظر : ۱۱۹ / ۶۵ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۸ / ۱۰۶ .

۵. نثر الدر : ۱ / ۳۵۳ ، نزهة الناظر : ۱۲۰ / ۶۹ ، شف الغممة : ۲ / ۴۱۷ وفيه «لسان شكر الأوائل» ، الكافي : ۴ / ۲۴ / ۵ و صدره هكذا :

«ما توصل إلي أحد بوسيلة ولا تدرع بذريعة أقرب إلي ما يريده مني من رجل سلف إليه مني يد ...» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۴۰۰ / ۴۱ .

۸۳. مروّت و کرامت نفسانی مرد ، مایه شرافت فرزندان اوست .

۸۴. در محضر امام صادق علیه السلام گفته شد : یا با سلطان همراه باش یا با دریا . حضرت فرمود : این سخنی محال است و درست آن است که نه با سلطان و نه با دریا همراه مشو ، زیرا سلطان آزارت می دهد و دریا سیرابت نمی کند .

۸۵. درباره قضا و قدر فرمود : هنگامی که روز قیامت می شود و خداوند آفریدگان را گرد می آورد ، از آن چه با ایشان عهد کرده است می پرسد و از آن چه بر ایشان رانده و جاری ساخته نمی پرسد .

۸۶. کسی که به شخصی امید می برد ، بزرگش می دارد و کسی که دستش به چیزی نرسد ، معیوبش می شمارد .

۸۷. هیچ چیز نزد من محبوب تر از این نیست که در پی احسانی که به کسی کرده ام و او را پرورده ام ، نیکی دیگری به او بکنم ، چون دیده ام که بازداشتن در پایان ، سپاسگزاری آغاز را قطع می کند .

من کلام الإمام موسى الكاظم عليه السلام
 ۸۸. وَجَدْتُ عِلْمَ النَّاسِ فِي أَرْبَعٍ ؛ أَوْلَاهُنَّ : أَنْ تَعْرِفَ رَبَّكَ ، وَالثَّانِيَةُ : أَنْ تَعْرِفَ مَا صَيَّرَكَ بِكَ ، وَالثَّلَاثَةُ : أَنْ تَعْرِفَ مَا أَرَادَ مِنْكَ ،
 وَالرَّابِعَةُ : مَا يُخْرِجُكَ مِنْ دِينِكَ ۲ . ۱
 ۸۹. مَنْ تَكَلَّفَ مَا لَيْسَ مِنْ عِلْمِهِ ضَيَّعَ عَمَلَهُ ، وَخَابَ أَمَلُهُ . ۳
 ۹۰. الْمَعْرُوفُ غُلٌّ ، لَا يُفُكُّهُ إِلَّا مُكَافَأَةٌ أَوْ شُكْرٌ . ۴

۱. فی نسخه «ب» و نزهة الناظر : «ذنبك» بدل «دینک».

۲. الکافی : ۱ / ۵۰ / ۱۱ ، المحاسن : ۱ / ۳۶۵ / ۷۸۸ ، الخصال : ۲۳۹ / ۸۷ ، الإرشاد : ۲ / ۲۰۳ ، الأملی للطوسی : ۶۵۱ / ۱۳۵۱
 و کلها عن الإمام الصادق عليه السلام ، نزهة الناظر : ۱۲۱ / ۱ ، كشف الغممة : ۳ / ۴۵ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۲۸ / ۵ والأخیرین عن
 التذكرة لابن حمدون عن الإمام الكاظم عليه السلام .
 ۳. نزهة الناظر : ۱۲۲ / ۴ وفيه «ليس من عمله»، بحار الأنوار : ۱ / ۲۱۸ / ۴۰ .
 ۴. نزهة الناظر : ۱۲۳ / ۷ وفيه: «المعروف يتلوه معروف غل...»، غرر الحكم : ۱۷۷۳ ، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد : ۲۰ / ۳۲۷ / ۷۴۰ والأخیرین عن الإمام

از سخنان امام موسی کاظم علیه السلام ۱

۸۸. دانش مردم را در چهار چیز یافتیم : نخست این که پروردگارت را بشناسی ، دوم این که بدانی با توجه کرده است ، سوم این که
 بدانی از توجه می خواهد و چهارم این که چه چیز تو را از دینت بیرون می برد .
 ۸۹. آن که چیزی نادانسته را با رنج و زحمت به گردن می گیرد ، کارش را تباه و امیدش را ناامید می گرداند .
 ۹۰. احسان و نیکی ، زنجیری است که آن را جز پاسخی درخور و یا سپاسی شایسته ، نگشاید .

۱. حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام ، در روز یکشنبه هفتم صفر ، سال ۱۲۸ هجری در ابواء (محلّی بین مکه و مدینه) به دنیا
 آمد و در ۲۵ رجب سال ۱۸۳ در زندان بغداد ، در سن ۵۵ سالگی ، به شهادت رسید و در نزدیکی همین شهر در کاظمین به خاک
 سپرده شد . پدر بزرگوارشان ، امام جعفر صادق علیه السلام و مادرشان حمیده نام داشت . کنیه ایشان ابوالحسن و ابوابراهیم و لقب
 مشهور ایشان «کاظم» بود ، اما راویان شیعه از ایشان با القاب «امین» و «صالح» نیز نام می برند . مورخان ، تعداد فرزندان ایشان را
 مختلف بیان کرده و برخی آن را تا شصت تن گفته اند که در میان پسران ، امام رضا علیه السلام و در میان دختران ، فاطمه معصومه
 که در قم مدفون است از بقیه مشهورترند . مدت امامت ایشان ۳۵ سال بود که بخشی از آن در زندان خلفای ستمگر عباسی سپری
 شد . برخی از روایات ایشان در جوامع روایی و مسند ایشان آمده است .

۹۱. لَوْ ظَهَرَتِ الْأَجَالُ افْتَضَحَتِ الْأَمَالُ . ۱

۹۲. مَنْ اسْتَشَارَ لَمْ يَعِدِمِ عِنْدَ الصَّوَابِ مَادِحًا ، وَعِنْدَ الْخَطَا عَازِرًا . ۲

۹۳. مَنْ وَلَّهَهُ ۳ الْفَقْرُ أَبْطَرَهُ الْغِنَى . ۴

۹۴. مَنْ لَمْ يَجِدْ لِلْإِسَاءَةِ مَضْضًا لَمْ يَكُنْ لِلْإِحْسَانِ عِنْدَهُ مَوْجِعًا . ۵

۹۵. ما تَسَابَّ اثْنَانِ إِلَّا انْحَطَّ الْأَعْلَى إِلَى مَرْتَبَةِ الْأَسْفَلِ . ۶

۹۶. قَالَ نَفِيعُ الْأَنْصَارِيِّ لِمُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ - وَكَانَ مَعَ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ ، فَمَنَعَهُ مِنْ كَلَامِهِ ، فَأَبَى - : مَنْ أَنْتَ ؟ فَقَالَ : إِنْ كُنْتُ تُرِيدُ النَّسَبَ ؛ فَأَنَا ابْنُ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ ، ابْنُ إِسْمَاعِيلَ ذَبِيحِ اللَّهِ ، ابْنُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ . وَإِنْ كُنْتُ تُرِيدُ الْبَلَدَ ؛ فَهُوَ الَّذِي فَرضَ اللَّهُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ وَعَلَيْكَ - إِنْ كُنْتُ مِنْهُمْ - الْحَجَّ إِلَيْهِ . وَإِنْ كُنْتُ تُرِيدُ الْمُنَاطَرَةَ فِي الرُّتْبَةِ ؛ فَمَا رَضِيَ مُشْرِكُوا قَوْمِي مُسْلِمِي قَوْمِكَ أَكْفَاءَ لَهُمْ حِينَ قَالُوا : « يَا مُحَمَّدُ أَخْرِجْ إِلَيْنَا أَكْفَاءَنَا مِنْ قَرِيشٍ » . ۷ فَانصَرَفَ مَخْزِيًّا . ۸

۱. نزهة الناظر: ۱۲۳ / ۸، غررالحكم: ۷۵۷۷ عن الإمام على عليه السلام، أعلام الدين: ۳۰۵، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۳۳ . ۸.
۲. نزهة الناظر: ۱۲۳ / ۱۳، غرر الحكم: ۸۹۵۶ عن الإمام على عليه السلام وفيه «من لزم المشاورة»، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد: ۲۰ / ۳۴۳ / ۹۴۰، بحار الأنوار:
۳. الولة: الحزن أو ذهاب العقل حزنا والحيرة والخوف. (القاموس المحيط: ۴ / ۲۹۵)، وفي كلتا النسختين ونزهة الناظر وأحد نقلي بحار الأنوار (۷۸ / ۳۳۳ / ۸): «ولده»، والظاهر أنه تصحيف.
۴. نزهة الناظر: ۱۲۴ / ۱۸، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۹۸ / ۳۴.
۵. نزهة الناظر: ۱۲۴ / ۱۸، أعلام الدين: ۳۰۵، بحار الأنوار: ۷۴ / ۱۹۸ / ۳۴.
۶. نزهة الناظر: ۱۲۵ / ۲۱ وفيه «ما استسبب اثنان»، أعلام الدين: ۳۰۵، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۳۳ / ۸.
۷. هذا إشارة إلى مبارزة حمزة بن عبد المطلب وعبيدة بن الحارث وعلي بن أبي طالب مع عتبة بن ربيعة وأخيه شيبه بن ربيعة وابنه الوليد بن عتبة في غزوة بدر الكبرى، فراجع تاريخ الطبري: ۲ / ۴۴۵، سيرة ابن هشام: ۲ / ۲۷۷، الكامل في التاريخ: ۱ / ۵۳۱.
۸. نزهة الناظر: ۱۲۵ / ۲۲، المناقب لابن شهر شوب: ۴ / ۳۱۶، إعلام الوری: ۲۹۷، أعلام الدين: ۳۰۵ وكلها مع زياده، بحار الأنوار: ۴۸ / ۱۷۶ / ۱۹ عن السيد المرتضى في الغرر وصدرة هكذا: عن أبي عبد الله بإسناده عن أيوب الهاشمي أنه حضر باب الرشد رجلاً يقال له: نفيع الأنصاري، وحضر موسى بن جعفر عليه السلام على حمار له، فتلقاه الحاجب بالإكرام، وعجل له بالإذن. فسأل نفيع عبد العزيز بن عمر: من هذا الشيخ؟ قال: شيخ آل أبي طالب، شيخ آل محمد، هذا موسى بن جعفر. قال: ما رأيت أعجز من هو؟ لاء القوم؛ يفعلون هذا بزجل يقدرون أن يزيلهم عن السرير، أما إن خرج لأسوائته. فقال له عبد العزيز: لا تفعل؛ فإن هو؟ لاء أهل بيت قلما تعرض لهم أحد في الخطاب إلا وسيموه في الجواب ستمه يبقى عارها عليه مدى الدهر. قال: وخرج موسى وأخذ نفيع بلباغ حماره وقال: من أنت يا هذا؟ قال: يا هذا، إن كنت تريد النسب...

۹۱. اگر اجل ها هویدا می شدند، آرزوها رسوا می گشتند.

۹۲. کسی که مشورت می کند، ستایشگر را به گاه صواب و پذیرشگر عذر را به گاه خطا از دست نمی دهد.

۹۳. آن که ناداری سراسیمه اش کند، توانگری سرمستش سازد.

۹۴. آن که از بدی رنجی نمی یابد، نیکی کردن به او جایی ندارد.

۹۵. هیچگاه دو تن به هم دشنام ندادند جز آن که بالاتر به مرتبه فروتر سقوط کرد.

۹۶. مردی از انصار به نام نفيع با آن که همراهش، عبدالعزیز بن عمر بن عبدالعزیز از سخن گفتن منعش کرده بود، به امام کاظم علیه السلام گفت: کیستی؟ امام کاظم علیه السلام فرمود: اگر نسبم را می خواهی، من پسر محمد حبیب خدا، پسر اسماعیل ذبیح خدا، پسر ابراهیم خلیل خدا هستم و اگر شهرم را می خواهی، جایی است که خداوند حج آن را بر مسلمانان و نیز تو - اگر از آنها باشی - واجب کرده است و اگر قصد تفاخر در شأن و منزلت را داری، پس بدان که مشرکان قوم من، به هم رتبه بودن با مسلمانان

قوم تو راضی نشدند، آن هنگام که گفتند: ای محمد، هم رتبانان ما را از قریش به جنگ ما روانه کن. ۱ پس نفع مفتضحانه بازگشت. ۲

۱. در جنگ بدر سه سردار قریشی از سپاه مکه به نام عتبه و شیبه پسران ربیع و ولید پسر عتبه هم‌اورد طلبیدند؛ سه تن از انصار روانه شدند اما سرداران قریشی خواستند که سه جنگاور هم رتبه آنان از میان مهاجران قریش به جنگشان بیاید، پس حضرت علی و حمزه و عبیده به میدان آمدند.

۲. منابع دیگر آغاز ماجرا را چنین نقل کرده اند: شخصی به نام نفع انصاری در دربار هارون الرشید حاضر شد. همان هنگام امام موسی کاظم سوار بر الاغ وارد شد و حاجب دربار، ایشان را گرامی داشت و با شتاب اجازه ورود داد. نفع از عبدالعزیز بن عمر پرسید: این شیخ کیست؟ وی پاسخ داد: او شیخ خاندان ابوطالب و بزرگ خاندان محمد، موسی بن جعفر است. نفع گفت: من ناتوان تر از این قوم بنی عباس ندیده‌ام. این اکرام را در حق کسی می‌کنند که می‌تواند آنها را از تخت پایین بکشد، اگر بیرون بیاید با او برخورد بدی خواهم کرد. عبدالعزیز به گفت: نکن، زیرا اینان خاندانی هستند که کمتر می‌شود کسی متعرض ایشان بشود و پاسخی نشنود که چنان بر او بچسبید که ننگش برای همیشه باقی بماند. راوی می‌گوید: امام موسی کاظم بیرون آمد و نفع افسار الاغش را گرفت و گفت: ای تو، کیستی؟ امام فرمود: ای تو، اگر نسیم را می‌خواهی...

۹۷. لَقِيَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الرَّشِيدَ حِينَ قُدُومِهِ الْمَدِينَةَ عَلَى بَغْلَةٍ، فَأَعْتَرَضَ عَلَيْهِ فِي ذَلِكَ، فَقَالَ: تَطَّأْتُ عَنْ خِيَلِ الْخَيْلِ، وَارْتَفَعْتُ عَنْ ذَلَّةِ الْعَيْرِ، وَخَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا. ۱

۱. نزهة الناظر: ۲۳ / ۱۲۶ مع زیاده، أعلام الدین: ۳۰۶، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۳۴ / ۹.

۹۷. حضرت هنگام ورود هارون الرشید به مدینه سوار بر استری او را ملاقات کرد. هارون این را بر ایشان خرده گرفت، پس حضرت فرمود: از تکبر اسب فرود آمدم و از خواری دراز گوش بالاتر رفتم و بهترین کارها میانه آنهاست.

از سخنان امام رضا علیه السلام

من کلام الإمام عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

۹۸. مَنْ شَبَّهَ اللَّهَ بِخَلْقِهِ فَهُوَ مُشْرِكٌ، وَمَنْ نَسَبَ إِلَيْهِ مَا نَهَى عَنْهُ فَهُوَ كَافِرٌ. ۱

۹۹. مَنْ طَلَبَ الْأَمْرَ مِنْ وَجْهِهِ لَمْ يَزَلْ، فَإِنْ زَلَّ لَمْ تَخْذُلْهُ الْحِيلَةُ. ۲

۱۰۰. لَا يَعْدِمُ الْمَرْءُ دَائِرَةَ السُّوءِ مَعَ نَكْثِ الصَّفَقَةِ، وَلَا يَعْجِلُ الْعُقُوبَةُ مَعَ ادِّرَاءِ الْبَغْيِ. ۳

۱۰۱. الْأَنْسُ يُذْهِبُ الْمَهَابَةَ. ۴

۱۰۲. الْمَسْأَلَةُ مِفْتَاحُ الْبُؤْسِ. ۵

۱. عیون أخبار الرضا علیه السلام: ۱/۱۱۴/۱، نزهة الناظر: ۱۲۷/۳، أعلام الدین: ۳۰۷، بحار الأنوار: ۷۸/۳۵۶/۱۰.

۲. نزهة الناظر: ۱۲۷ / ۴، العدد القویة: ۲۶ / ۲۹۷، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۵۶ / ۱۰.

۳. نزهة الناظر: ۱۲۸ / ۵، كشف الغممة: ۳ / ۱۰۰، العدد القویة: ۲۶ / ۷، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۵۶ / ۱۰ عن الدرّة الباهرة وفي کلّها:

«ادراع البغی» و ج ۷۸ / ۳۴۹ / ۷ عن التذکره لابن حمدون وفيه : «ادراء البغی» .

۴. نزهة الناظر : ۱۲۹ / ۱۱ ، العدد القویة : ۲۹۷ / ۲۶ ، أعلام الدین : ۳۰۷ وفي کلها : «الاسترسال بالأنس» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۰ / ۲۸ .

۵. نزهة الناظر : ۱۲۹ / ۱۳ ، العدد القویة : ۲۹۷ / ۲۸ وفيه : «المسکنه» بدل : «المسألة» ، بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۵۷ / ۳۵ .

از سخنان امام رضا علیه السلام ۱

۹۸. هر کس خداوند را به آفریده اش تشبیه کند ، مشرک و هر کس چیزی را به خداوند نسبت دهد که از آن نهی کرده ، کافر است .

۹۹. آن که کار را از راهش بجوید نمی لغزد و اگر هم بلغزد راه چاره دارد .

۱۰۰. آن که پیمان بشکند ، از پیشامد ناگوار ایمن نماند و آن که سرکشی پیشه کند از کیفر زودرس نرهد .

۱۰۱. انس (بیش از حد) هیبت را می برد .

۱۰۲. گدایی (یا بینوایی) کلید سختی است .

۱. حضرت علی بن موسی الرضا علیهما السلام در روز یازدهم ذی قعدة سال ۱۴۸ هجری در مدینه به دنیا آمد و در آخر صفر سال ۲۰۳ هجری در طوس ، به سن ۵۵ سالگی وفات نمود و در مشهد مقدس به خاک سپرده شد . پدر بزرگوارش ، امام موسی بن جعفر علیهما السلام ، مادرش ، نجمه و فرزندش ، محمد نام داشت . لقب آن حضرت ، رضا و کنیه ایشان ، ابوالحسن می باشد . دوره امامت حضرت ۲۰ سال بود که نیمی از آن در زمان خلافت هارون الرشید و نیم دیگر در حکومت امین و مأمون واقع شد . مأمون از حضرت دعوت نمود به مژو بیاید و بر این دعوت اصرار ورزید تا آنکه در سال ۲۰۰ هجری ، حضرت رضا مدینه را به مقصد مژو ترک کرد و در سال ۲۰۱ هجری ولایتعهدی مشروط مأمون را به اجبار پذیرفت . حضرت در این دوره دانشمندان ملل و ادیان دیگر را با مناظرات علمی ، به اسلام و تشیع متوجه کرد و با به جانهدان میراثی گرانقدر ، بر غنای فرهنگ دینی افزود . بخشی از کلمات گهربار ایشان در مجموعه هایی مستقل مانند عیون اخبار الرضا و صحیفه الرضا گردآوری شده است .

۱۰۳. قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي تَعْرِيزِهِ الْحَسَنِ بْنِ سَهْلٍ : التَّهْنِيتُ بِأَجْلِ الثَّوَابِ أَوْلَى مِنَ التَّعْرِيزِ عَلَى عَاجِلِ الْمُصِيبَةِ . ۱

۱۰۴. قَالَ لَهُ الصَّوْفِيُّ : إِنَّ الْمَأْمُونَ قَدْ رَدَّ هَذَا الْأَمْرَ إِلَيْكَ ، وَأَنْتَ أَحَقُّ النَّاسِ بِهِ ، إِلَّا أَنَّهُ تَحْتَاجُ أَنْ تَلْبَسَ الصَّوْفَ وَمَا يَحْسُنُ لِبَشَرٍ .

فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَيَحْكُمُ إِنَّمَا يُرَادُ مِنَ الْإِمَامِ قِسْطُهُ وَعَدْلُهُ ؛ إِذَا قَالَ صَدَقَ ، وَإِذَا حَكَمَ عَدَلَ ، وَإِذَا وَعَدَ أَنْجَزَ . ۲

۱۰۵. وَسُئِلَ عَنْ صِفَةِ الزَّاهِدِ ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مُتَبَلِّغٌ بِدُونِ قُوَّتِهِ ، مُسْتَعِدُّ لِيَوْمِ مَوْتِهِ ، مُسْتَبِرٌّ بِحَيَاتِهِ . ۳

۱۰۶. قَالَ فِي تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى : «فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ» ۴ : عَفُوٌّ بِغَيْرِ عِتَابٍ . ۵

۱۰۷. أَرَادَ الْمَأْمُونُ قَتْلَ رَجُلٍ ، فَقَالَ لَهُ : مَا تَقُولُ يَا أَبَا الْحَسَنِ ؟ فَقَالَ : إِنَّ اللَّهَ لَا يَزِيدُ بِحُسْنِ الْعَفْوِ إِلَّا عِزًّا . فَعَفَا عَنْهُ . ۶

۱. نزهة الناظر : ۱۲۹ / ۱۴ ، العدد القویة : ۲۹۷ / ۲۷ ، أعلام الدین : ۳۰۷ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۵۶ / ۱۲ عن أعلام الدین .

۲. نزهة الناظر : ۱۲۹ / ۱۷ ، كشف الغممة : ۳ / ۱۰۰ ، العدد القویة : ۲۹۷ / ۲۹ ، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد : ۱۱ / ۳۴ ، بحار الأنوار : ۱۰ / ۳۵۱ / ۱۱ .

۳. نثر الدر : ۱ / ۳۶۱ ، نزهة الناظر : ۱۳۰ / ۱۸ ، العدد القویة : ۲۹۸ / ۳۰ ، أعلام الدین : ۳۰۷ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۳۱۹ / ۳۳ وفي

کَلْهَا: «متبرّم» بدل: «مستبرّم» .

۴. الحجر: ۸۵ .

۵. الأُمّالی للصدوق: ۴۱۶ / ۵۴۷ عن الإمام زين العابدين عليه السلام، نثر الدر: ۱ / ۳۶۴، نزهة الناظر: ۱۳۰ / ۱۹، كشف الغمّة: ۳ / ۹۹، بحار الأنوار: ۷۱ / ۴۲۷ / ۷۴ .

۶. نثر الدر: ۱۳۶۲، نزهة الناظر: ۱۳۱ / ۲۰، كشف الغمّة: ۳ / ۹۷، أعلام الدين: ۳۰۷، بحار الأنوار: ۱۲ / ۳۵۱ / ۱۰ .

۱۰۳. حضرت در تسلیت به حسن بن سهل فرمود: تبریک بر پاداشی که می آید، سزاوارتر از تسلیت بر مصیبت آمده است .
 ۱۰۴. صوفیان به امام گفتند: مأمون ولایت را به تو بازگردانده است و تو سزاوارترین مردم به آن هستی اما نیاز داری که جامه پشمینه و هرچه پوشیدنش خوب است بپوشی. امام فرمود: وای بر شما آن چه از پیشوای جامعه خواسته می شود، عدل و داد اوست و این که هر گاه سخن بگوید، راست گوید و هر گاه داوری کند، عدالت ورزد و هر گاه وعده دهد، وفا کند .

۱۰۵. از امام رضا ویژگی زاهد پرسیده شد، فرمود: به کمتر از قوت خود بسازد، آماده مرگ است و از زندگی ملول .

۱۰۶. در باره سخن خدای متعال: «پس در گذر، در گذشته نیکو» فرمود: یعنی در گذشته بدون سرزنش کردن .

۱۰۷. مأمون می خواست کسی را بکشد، پس به امام رضا علیه السلام گفت: نظر شما چیست؟ امام فرمود: خداوند در برابر نیکی عفو، جز عزّت نمی افزاید . پس مامون از او در گذشت .

۱۰۸. أُتِيَ الْمَأْمُونُ بِبَصْرَانِيٍّ زَنِيٍّ بِهَاشِمِيَّةٍ، فَلَمَّا رَأَاهُ، أَسْلَمَ . فَقَالَ الْفُقَهَاءُ: أَهْدَرَ الْإِسْلَامَ مَا قَبَلَهُ . فَسَأَلَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَقَالَ: افْتَلُهُ؛ فَإِنَّهُ مَا أَسْلَمَ حَتَّى رَأَى الْبَأْسَ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «فَلَمَّا رَأَوْا بِأَسْنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ» ۱ . ۲

۱۰۹. اصْحَبِ السُّلْطَانَ بِالْحَدَرِ، وَالصَّدِيقَ بِالتَّوَضُّعِ، وَالْعَدُوَّ بِالتَّحَرُّزِ ۳، وَالْعَامَّةَ بِالْبِشْرِ ۴ .

۱۱۰. الْمَشِيئَةُ الْإِهْتِمَامُ بِالشَّيْءِ، وَالْإِرَادَةُ إِتْمَامُ ۵ ذَلِكَ ۶

۱. غافر: ۸۴ .

۲. نثر الدر: ۱ / ۳۶۱، نزهة الناظر: ۱۳۱ / ۲۱، كشف الغمّة: ۳ / ۹۶، بحار الأنوار: ۱۰ / ۳۵۱ / ۱۳ .

۳. فی نسخه «أ»: «بالتحدّر» .

۴. نزهة الناظر: ۱۳۳/۲۵ وفيه «اصحب السلطان بالجدّ»، العدد القويّة: ۲۹۹/۳۴، بحار الأنوار: ۷۴/۱۶۷/۳۴ .

۵. فی كلتا النسختين: «إمام ذلك»، والصحيح ما أثبتناه كما في جميع المصادر الأخرى .

۶. نزهة الناظر: ۱۳۳ / ۲۷ وفيه: «كالاهتمام بالشئ»، العدد القويّة: ۲۹۹ / ۳۵، أعلام الدين: ۳۰۷، بحار الأنوار: ۵ / ۱۲۶ / ۷۵، وراجع المحاسن: ۱ / ۳۸۰ / ۸۳۹ .

۱۰۸. مردی مسیحی را که با سیّدۀ ای زنا کرده بود نزد مأمون آوردند همین که مامون را دید مسلمان شد، پس فقیهان نظر دادند: اسلام آن چه را بیشتر کرده بود از میان برد . مامون نظر امام رضا علیه السلام را جویا شد . امام علیه السلام فرمود: او را بکش که وی تا آنگاه که عذاب را ندید اسلام نیاورد . خداوند متعال می فرماید: «و چون عذاب ما را دیدند گفتند به خداوند ایمان آوردیم» .

۱۰۹. مصاحبت با حاکم، با احتیاط و با دوست، با فروتنی و با دشمن، با پرهیز و با توده مردم، با خوشرویی باشد .

۱۱۰. خواست، همت گماردن به چیزی است و اراده، تمام کردن آن .

از سخنان امام محمد تقی علیه السلام

- مِنْ كَلَامِ الْإِمَامِ مُحَمَّدٍ التَّقِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 ۱۱۱. كَيْفَ يَضِيحُ ۱ مِنْ اللَّهِ كَافِلُهُ ؟! وَكَيْفَ يَهْرُبُ ۲ مِنْ اللَّهِ طَائِبُهُ ؟! ۳
 ۱۱۲. مَنْ انْقَطَعَ إِلَى غَيْرِ اللَّهِ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ . ۴
 ۱۱۳. مَنْ عَمِلَ عَلَى غَيْرِ عِلْمٍ كَانَ ۵ مَا أَفْسَدَ أَكْثَرَ مِمَّا يُصْلِحُ . ۶
 ۱۱۴. الْقَصْدُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِالْقُلُوبِ أْبْلَغُ مِنْ إِتْعَابِ الْجَوَارِحِ بِالْأَعْمَالِ . ۷

۱. فی نسخه «أ»: «يصنع» .
 ۲. فی نسخه «ب»: «ينجو» كنزهة الناظر .
 ۳. نزهة الناظر: ۱ / ۱۳۴ ، كشف الغمّة: ۳ / ۱۵۸ ، أعلام الدين: ۳۰۹ ، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۳ / ۴ .
 ۴. نزهة الناظر: ۱ / ۱۳۴ ، كشف الغمّة: ۳ / ۱۵۸ ، أعلام الدين: ۳۰۹ ، بحار الأنوار: ۷۱ / ۱۵۵ / ۶۹ .
 ۵. فی نسخه «أ»: «من عمل بغير علم ما أفسد أكثر مما يصلحه» .
 ۶. المحاسن: ۱ / ۳۱۴ / ۶۲۱ ، تحف العقول: ۴۷ كلاهما عن رسول الله صلى الله عليه و آله ، نزهة الناظر: ۱ / ۱۳۴ مع تفاوت يسير ، كشف الغمّة: ۳ / ۱۵۸ ، أعلام الدين: ۳۰۹ ، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۳ / ۴
 ۷. نزهة الناظر: ۲ / ۱۳۴ ، كشف الغمّة: ۳ / ۱۵۸ ، مشكاة الأنوار: ۴۴۸ / ۱۵۰۵ عن الإمام الصادق عليه السلام ،

از سخنان امام محمد تقی علیه السلام ۱

۱۱۱. آن که در تکفل خداوند است چگونه درماند و آن که خداوند در پی اوست چگونه بگریزد؟!
 ۱۱۲. آن که به غیر خدا روی آورد ، خداوند به همو واگذارش کند .
 ۱۱۳. کسی که ناآگاهانه عمل می کند ، آن چه تباہ می گرداند بیش از آن است که به سامان می آورد .
 ۱۱۴. با دل ها آهنگ خدا کردن، رساتر از زحمت دادن اعضا با اعمال است.

۱. امام محمد تقی در دهم ماه رجب و یا نیمه رمضان ، سال ۱۹۵ هجری در مدینه به دنیا آمد و در آخر ماه ذی القعدة سال ۲۲۰ در سن ۲۵ سالگی در بغداد رحلت کرد و در کاظمین کنار جدش ، امام کاظم به خاک سپرده شد . پدر بزرگوارشان امام رضا علیه السلام و مادرشان ، سبیکه نام داشت . لقب دیگر حضرت ، «جواد» و کنیه ایشان «ابوجعفر» است . امام فرزندان فراوانی نداشته اند . دوره امامت حضرت ۱۷ سال و مقارن با حکومت مأمون و معتصم عباسی بود . مأمون امام را فراخواند و دخترش را به عقد ایشان در آورد . با مرگ مأمون امام به مدینه بازگشت ولی معتصم دوباره ایشان را به بغداد طلبید . مباحثه امام با یحیی بن اکثم ، در حضور مأمون و تفوق علمی حضرت که در سالهای نوجوانی بسر می بردند از فرازهای بسیار درخشان زندگی ایشان می باشد . برخی از سخنان و مکاتبات ایشان در «کتب اربعة» و «نزهة الناظر» آمده است .

۱۱۵. مَنْ أَطَاعَ هَوَاهُ أَعْطَى عَدُوَّهُ مُنَاهُ . ۱
 ۱۱۶. مَنْ هَجَرَ الْمُدَارَةَ قَارَبَهُ الْمَكْرُوهُ . ۲

۱۱۷. مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الْمَوَارِدَ أَعْيَتْهُ الْمَصَادِرُ . ۳
۱۱۸. مَنْ انْقَادَ إِلَى الطَّمَأْنِينَةِ قَبْلَ الْخُبْرَةِ فَقَدْ عَرَّضَ نَفْسَهُ لِلْهَلَكَةِ ، وَلِلْعَاقِبَةِ الْمُتَعَبَةِ . ۴
۱۱۹. مَنْ عَتَبَ مِنْ غَيْرِ ارْتِيَابٍ أُعْتِبَ مِنْ غَيْرِ اسْتِعْتَابٍ . ۵
۱۲۰. رَاكِبُ الشَّهَوَاتِ لَا يُسْتَقَالُ لَهُ عَثْرَةٌ . ۶
۱۲۱. التَّقَهُ بِاللَّهِ تَمَنَّ لِكُلِّ غَالٍ ، وَسَلَّمَ إِلَى كُلِّ عَالٍ . ۷
۱۲۲. إِيَّاكَ وَمُصَاحَبَةَ الشَّرِّيرِ ؛ فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ الْمَسْلُولِ ؛ يَحْسُنُ مَنْظَرُهُ ، وَيَقْبِحُ أَثْرُهُ . ۸
۱۲۳. اِتَّيَدَ ، تُصِبُ أَوْ تَكْدُ . ۹
۱۲۴. إِذَا نَزَلَ الْقَضَاءُ ضَاقَ الْقَضَاءُ . ۱۰

۱. نزهة الناظر : ۱۳۴ / ۳ ، أعلام الدين : ۳۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۳ / ۴ .
۲. نزهة الناظر : ۱۳۵ / ۵ ، أعلام الدين : ۳۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۳ / ۴ .
۳. نزهة الناظر : ۱۳۵ / ۵ ، أعلام الدين : ۳۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۳ / ۴ .
۴. نزهة الناظر : ۱۳۵ / ۵ ، أعلام الدين : ۳۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۳ / ۴ .
۵. نزهة الناظر : ۱۳۵ / ۶ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۳ / ۴ .
۶. نزهة الناظر : ۱۳۵ / ۷ وفيه : «لا تستقال عثرته» ، أعلام الدين : ۳۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۳ / ۴ .
۷. نزهة الناظر : ۱۳۶ / ۹ و ۱۰ ، أعلام الدين : ۳۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۳ / ۴ .
۸. نزهة الناظر : ۱۳۶ / ۹ و ۱۰ ، أعلام الدين : ۳۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۳ / ۴ .
۹. نزهة الناظر : ۱۳۵ / ۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۳ / ۴ .
۱۰. نزهة الناظر : ۱۳۶ / ۱۲ ، أعلام الدين : ۳۰۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۶۳ / ۴ .

۱۱۵. آن که از هوشش پیروی کند ، آرزوی دشمنش را برآورد .
۱۱۶. آن که مدارا و نرمش را وانهد ، بدبختی به او نزدیک گردد .
۱۱۷. آن که محلّ ورود را نشناسد ، در بیرون آمدن به زحمت افتد .
۱۱۸. آن که پیش از آزمودن اطمینان کند ، بی گمان خود را در معرض هلاکت و فرجامی پر رنج قرار داده است .
۱۱۹. آن که بدون شک بردن سرزنش کند ، بی درخواست ببخشد .
۱۲۰. سوار بر شهوات ، پس از افتادن بلند نمی شود .
۱۲۱. اعتماد به خداوند بهای هر چیز گران بها و نردبان هر بلندی است .
۱۲۲. زنهاری از همراهی شرور که مانند شمشیر آخته ، سیمایش زیبا و اثرش زشت است .
۱۲۳. درنگ و تأمل کن تا برسی و یا نزدیک گردی .
۱۲۴. آن گاه که سرنوشت فرود آید ، مجالی نمی ماند .

۱۲۵. كَفَى بِالْمَرْءِ خِيَانَةً أَنْ يَكُونَ أَمِينًا لِلْخَوَانَةِ . ۱

۱۲۶. عَزَّ الْمُؤْمِنُ غِنَاهُ عَنِ النَّاسِ . ۲۳

۱۲۷. نِعْمَةٌ لَا تُشْكُرُ كَسِيئَةٌ لَا تُغْفَرُ . ۴
 ۱۲۸. لَا يَضُرُّكَ سَخَطُ مَنْ رَضَاهُ الْجَوْرُ . ۵
 ۱۲۹. مَنْ لَمْ يَرْضَ مِنْ أَخِيهِ بِحَسَنِ النَّيِّ لَمْ يَرْضَ بِالْعَطِيَّةِ . ۶

۱. نزهة الناظر: ۱۳۶ / ۱۶، شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد: ۲۰ / ۳۲۱ / ۶۸۶ عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار: ۷۸ / ۴ / ۳۶۳.
 ۲. الحديث في نسخة «أ» هكذا: «المؤمن غناه عن الخلق».
 ۳. تحف العقول: ۸۹ عن الإمام علي عليه السلام، نزهة الناظر: ۱۳۷ / ۱۷، أعلام الدين: ۳۰۹، تنبيه الخواطر «مجموعة ورام»: ۱ / ۱۶۹ عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار: ۷۸ / ۴ / ۳۶۳.
 ۴. نزهة الناظر: ۱۳۷ / ۱۸، أعلام الدين: ۳۰۹، بحار الأنوار: ۷۸ / ۴ / ۳۶۳.
 ۵. نزهة الناظر: ۱۳۷ / ۱۹، أعلام الدين: ۳۰۹، بحار الأنوار: ۷۸ / ۴ / ۳۶۳.
 ۶. نزهة الناظر: ۱۳۷ / ۲۰، أعلام الدين: ۳۰۹، بحار الأنوار: ۷۸ / ۴ / ۳۶۳.

۱۲۵. در خیانت آدمی همین بس که امین خیانت کاران باشد .
 ۱۲۶. عزت مؤمن، در بی نیازی او از مردم است .
 ۱۲۷. نعمتی که سپاسگزاری نشود، چون گناهی است که آمرزیده نشود .
 ۱۲۸. ناخشنودی کسی که بی عدالتی خشنودش می کند، به تویان نرساند .
 ۱۲۹. آن که از برادرش به خوش نیتی خشنود نشود، از بخشش او نیز خشنود نگردد .

از سخنان امام علی النقی علیه السلام

- من کلام الإمام علی النقی علیه السلام
 ۱۳۰. مَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ كَثُرَ السَّخِطُونَ عَلَيْهِ . ۱
 ۱۳۱. الْغِنَى قَلَّةٌ تَمَنِّيكَ ، وَالرِّضَا بِمَا يَكْفِيكَ . ۲
 ۱۳۲. الْفَقْرُ شَرُّ النَّفْسِ ، وَشِدَّةُ الْفُنُوطِ . ۳
 ۱۳۳. النَّاسُ فِي الدُّنْيَا بِالْأَمْوَالِ ، وَفِي الْآخِرَةِ بِالْأَعْمَالِ . ۴
 ۱۳۴. رَاكِبُ الْحَرُونِ أُسِيرٌ نَفْسِهِ ، وَالْجَاهِلُ أُسِيرٌ لِسَانِهِ . ۵
 ۱۳۵. قَالَ لِبَعْضٍ - وَقَدْ أَكْثَرَ مِنْ إِفْرَاطِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ - : أَقْبَلْ عَلَيَّ شَأْنِكَ ؛ فَإِنَّ كَثْرَةَ الثَّنَاءِ تَهْجِمُ عَلَيَّ الظَّنَّ ، وَإِذَا حَلَلْتَ مِنْ أَخِيكَ فِي مَحَلِّ الثَّقَةِ فَاعْدِلْ عَنِ الْمَلَقِ إِلَى حُسْنِ النَّيِّ . ۷

۱. نزهة الناظر: ۱/۱۳۸، أعلام الدين: ۳۱۱، غرر الحكم: ۸۴۹۱، نثر الدر: ۱ / ۲۷۹ وکلتا الأخيرتين عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳ / ۳۶۸.
 ۲. نثر الدر: ۱/۹۷، نزهة الناظر: ۷/۱۳۸، تنبيه الخواطر «مجموعة ورام»: ۲ / ۳۲، بحار الأنوار: ۷۸/۳/۳۶۸.
 ۳. نثر الدر: ۱ / ۹۷، نزهة الناظر: ۱/۱۳۸، وراجع: تحف العقول: ۲۲۵، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳ / ۳۶۸.

۴. نزهة الناظر: ۹/۱۳۹ و ۱۰، أعلام الدین: ۳۱۱، بحار الأنوار: ۳/۳۶۸/۷۸.
۵. نزهة الناظر: ۹/۱۳۹ و ۱۰، أعلام الدین: ۳۱۱، بحار الأنوار: ۳/۳۶۸/۷۸.
۶. فی کلتا النسختین: «أقبل علی ما شأنک»، وفی نزهة الناظر: «أوک علی ما فی شفتک» وما أثبتناه مطابق لأحد نقلی بحار الأنوار عن الدرّة الباهرة (۴/۲۹۵/۷۳)، و هو الأوفق بالاستعمال.
۷. نزهة الناظر: ۱۳/۱۳۹، بحار الأنوار: ۳/۳۶۸/۷۸.

از سخنان امام علی التّقی علیه السلام ۱

۱۳۰. آن که از خودش راضی شود، ناراضیان از او فراوان گردند.
۱۳۱. توانگری، کمی آرزو و رضایت به چیزی است که تو را بسنده باشد.
۱۳۲. تهیدستی، آزمندی نفس و شدت ناامیدی است.
۱۳۳. مردم، در دنیا با اموالشان و در آخرت با کردارشان سنجیده می شوند.
۱۳۴. سوار بر مرکب چموش، کسی است که اسیر نفس خویش است و نابخرد کسی است که اسیر زبان خود باشد.
۱۳۵. حضرت به کسی که در ستایش ایشان زیاده روی کرده بود، فرمود: به کار خود پرداز که ستایش فراوان، شک برانگیزد و هر گاه از برادرت اعتماد یافتی، به جای مدح و ثنا (در ظاهر)، تیت را (در باطن) نیکو کن.

۱. امام علی التّقی علیه السلام، در نیمه ذی حجه سال ۲۱۲ در «صیریا» (از حوالی مدینه) به دنیا آمد و در سوم رجب سال ۲۵۴ در «سُرم رأی» - سامراء - در سن ۴۲ سالگی رحلت کرد و در همان جا به خاک سپرده شد. پدر بزرگوار ایشان امام محمد تقی علیه السلام و مادرشان سمانه نام داشت. لقب مشهور حضرت، «هادی» و کنیه ایشان «ابوالحسن» بود. امام فرزندان فراوانی نداشتند. حکومت عباسی حضرت را در سال ۲۴۳ هجری از مدینه به سامراء منتقل کرد و تا آخر عمر زیر نظر داشت. از این رو احادیث نقل شده از ایشان اندک و بسیاری از آن به صورت مکاتبه و یا احتجاج می باشد. برخی از احادیث حضرت در کتاب احتجاج طبرسی و تحف العقول آمده است.

۱۳۶. الْمُصِيبَةُ لِلصَّابِرِ وَاحِدَةٌ، وَلِلجَازِعِ اثْنَانِ . ۱

۱۳۷. العُقُوقُ تُكَلُّ مَنْ لَمْ يُتَّكَل . ۲

۱۳۸. الحَسَدُ مَا حَقَّ الحَسَنَاتِ . ۳

۱۳۹. الرُّهُؤُ جَالِبُ المَقْتِ . ۴

۱۴۰. العُجْبُ صَارِفٌ عَنِ طَلَبِ العِلْمِ، دَاعٍ إِلَى العَمِي . ۵

۱۴۱. البَخْلُ أَدَمُّ الأَخْلَاقِ . ۷

۱۴۲. الطَّمَعُ سَجِيَّةٌ سَيِّئَةٌ . ۸

۱۴۳. الهُزءُ فَكَاهَةُ السُّفَهَاءِ، وَصَنَاعَةُ الجُّهَالِ . ۹

۱۴۴. العُقُوقُ تُعَقَّبُ القِلَّةُ، وَتُوَدَّى إِلَى الدَّلَّةِ . ۱۰

۱. تحف العقول: ۴۱۴ عن الإمام الكاظم عليه السلام، نزهة الناظر: ۱۵/۱۴۰، أعلام الدین: ۳۱۱، بحار الأنوار: ۳/۳۶۸/۷۸.

۲. نزهة الناظر: ۱۴/۱۴۰، وفي صدره: «لرجل ذمّ إليه ولدًا»، أعلام الدين: ۳۱۱، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۸ / ۳.
۳. نزهة الناظر: ۱۶/۱۴۰، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۸ / ۳.
۴. نزهة الناظر: ۱۶/۱۴۰، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۸ / ۳.
۵. في النسخة «أ»: «العجز صارف عن طلب العلم راع إلى المقت»، وما أثبتناه من نسخة الجباعي وبحار الأنوار: ۷۲ / ۱۹۹ / ۲۷ و ۷۸ / ۳۶۹.
۶. نزهة الناظر: ۱۶/۱۴۰ وفيه «داع إلى التخبط في الجهل»، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۸ / ۳.
۷. نزهة الناظر: ۱۶/۱۴۰، عوالم العلوم: ۲ / ۲۴ / ۵۹، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۸ / ۳.
۸. نزهة الناظر: ۱۶/۱۴۰، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۸ / ۳.
۹. نزهة الناظر: ۱۷/۱۴۰، أعلام الدين: ۳۱۱ وفيه: «الهزل» بدل «الهزه»، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۸ / ۳.
۱۰. نزهة الناظر: ۱۷/۱۴۰ وفيه: «العقب يعقب القلّة»، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۶۸ / ۳.

۱۳۶. مصیبت برای شکبیا یکی و برای ناشکبیا دو تاست .

۱۳۷. عاق کردن ، از دست دادن فرزندی است که نمرده است . ۱

۱۳۸. حسادت ، نابود کننده نیکی هاست .

۱۳۹. خود بزرگ بینی ، نفرت و دشمنی می آورد .

۱۴۰. خودپسندی ، بازدارنده از جستجوی دانش و انگیزه انکار حقّ است ۲ .

۱۴۱. بخل ، نکوهیده ترین اخلاق است .

۱۴۲. آزمندی ، خوی زشتی است .

۱۴۳. ریشخند کردن ، شوخی کم خردان و کار نادانان است .

۱۴۴. سرپیچی از پدر و مادر ، ناداری می آورد و به خواری می کشاند .

۱. آن گونه که از کتاب نزهة الناظر بر می آید امام این کلام را خطاب به شخصی فرموده که فرزندش را سرزنش کرده است.

۲. در نسخه «أ» چنین است: ناتوانی، بازدارنده از جستجوی دانش و راه برنده به سوی نفرت است.

۱۴۵. السَّهْرُ أَلْدُّ لِلْمَنَامِ ، وَالْجَوْعُ يَزِيدُ فِي طَيْبِ الطَّعَامِ . ۱

۱۴۶. إِذَا كَانَ زَمَانُ الْعَيْدِ فِيهِ أُغْلِبَ مِنَ الْجَوْرِ ، فَحَرَامٌ أَنْ يُظَنَّ بِأَحَدٍ سَوْءًا حَتَّى يُعْلَمَ ذَلِكَ مِنْهُ ؛ وَإِذَا كَانَ زَمَانُ الْجَوْرِ أُغْلِبَ فِيهِ مِنَ الْعَدْلِ ، فَلَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ يُظَنَّ بِأَحَدٍ خَيْرًا حَتَّى يَبْدُوَ ذَلِكَ مِنْهُ . ۲

۱۴۷. قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِلْمَتَوَكِّلِ : لَا تَطْلُبِ الصِّفَا مِمَّنْ كَدِرَتْ عَلَيْهِ ، وَلَا النَّصِحَ مِمَّنْ صَدِرَتْ سَوْءَ ظَنِّكَ إِلَيْهِ ؛ فَإِنَّمَا قَلْبُ غَيْرِكَ لَكَ كَقَلْبِكَ لَهُ . ۳

۱. نزهة الناظر: ۱۸/۱۴۱، أعلام الدين: ۳۱۱، بحار الأنوار: ۸۷ / ۱۷۲ / ۵ عن أعلام الدين .

۲. نزهة الناظر: ۲۸/۱۴۲، أعلام الدين: ۳۱۲، وراجع: تحف العقول: ۳۵۷، نهج البلاغة: الحكمة ۱۱۴، بحار الأنوار: ۷۵ / ۱۹۷ / ۱۷ .

۳. نزهة الناظر: ۲۹/۱۴۲، أعلام الدین: ۳۱۲ وزاد فيه: «ولا الوفاء لمن غدرت به»، إرشاد القلوب: ۱۳۵، بحار الأنوار: ۷۴/۱۸۲ / ۸.

۱۴۵. شب بیداری، خواب را لذت بخش تر و گرسنگی، خوراک را خوشایندتر می کند.
 ۱۴۶. هر گاه در روزگاری، عدالت بیش از ظلم باشد، حرام است به کسی گمان بد برده شود تا آن گاه که بدی اش معلوم گردد و هر گاه در روزگاری ظلم بیش از عدالت باشد، کسی نمی تواند به کسی گمان خوب ببرد تا آن گاه که خوبی او آشکار شود.
 ۱۴۷. امام هادی علیه السلام به متوکل فرمود: صفا و صمیمیت را از کسی که با او کدورت داری و خیرخواهی را از کسی که به او بدگمان هستی، مجوی که دل غیر تو برای تو، مانند دل تو برای اوست.

از سخنان امام حسن عسکری علیه السلام

من کلام الإمام الحسن العسکری علیه السلام
 ۱۴۸. إِنَّ لِلسَّخَاءِ مِقْدَارًا، فَإِنْ زَادَ عَلَيْهِ فَهُوَ سَرَفٌ. وَلِلْحَزْمِ مِقْدَارًا، فَإِنْ زَادَ عَلَيْهِ فَهُوَ جُبْنٌ. وَلِلْاِْتِصَادِ مِقْدَارًا، فَإِنْ زَادَ عَلَيْهِ فَهُوَ بُخْلٌ.
 وَلِلشَّجَاعَةِ مِقْدَارًا، فَإِنْ زَادَ عَلَيْهِ فَهُوَ تَهَوُّرٌ. ۱
 ۱۴۹. كَفَاكَ أَدَبًا تَجَبُّبُكَ مَا تَكْرَهُ مِنْ غَيْرِكَ. ۲
 ۱۵۰. احذر كل ذكيت ساكن الطرف. ۳
 ۱۵۱. لو عقل أهل الدنيا خربت. ۴

۱. نزهة الناظر: ۳/۱۴۴، أعلام الدین: ۳۱۳، بحار الأنوار: ۷۸/۳۷۷ / ۳.
 ۲. نزهة الناظر: ۴/۱۴۴ وفيه «كفاك أدبا لنفسك»، كنز الفوائد: ۲/۹۳، نهج البلاغة: الحكمة ۳۶۵ كلاهما عن الإمام علي عليه السلام نحوه، وراجع الخصال: ۵۷۰/۱، بحار الأنوار: ۶۹/۴۰۷/۱۱۵.
 ۳. نزهة الناظر: ۵/۱۴۵، أعلام الدین: ۳۱۳، بحار الأنوار: ۷۸/۳۷۷ / ۳.
 ۴. نزهة الناظر: ۶/۱۴۵، أعلام الدین: ۳۱۳، بحار الأنوار: ۷۸/۳۷۷ / ۳.

از سخنان امام حسن عسکری علیه السلام ۱

۱۴۸. سخاوت اندازه ای دارد که اگر از آن بیشتر شود اسراف است و احتیاط اندازه ای دارد که اگر از آن بیشتر شود ترس است و صرفه جویی اندازه ای دارد که اگر از آن بیشتر شود، بخل است و شجاعت اندازه ای دارد که اگر از آن بیشتر شود بی باکی است.
 ۱۴۹. در ادب همین بس که از آن چه از غیر خودت نمی پسندی، پرهیزی.
 ۱۵۰. از هر تیزهوش ساکن و خاموش بر حذر باش.
 ۱۵۱. اگر اهل دنیا تعقل می کردند، دنیا خراب می شد.

۱. امام حسن بن علی عسکری علیهما السلام، در هشتم یا دهم ربیع الثانی سال ۲۳۲ هجری در مدینه به دنیا آمد و در هشتم ربیع الاول سال ۲۶۰ هجری، در سن ۲۸ سالگی رحلت کرد و در کنار پدر بزرگوارش امام هادی، در «شیرمن رأی» - سامره - به خاک

سپرده شد. مادر حضرت خدیجه نام داشت. القاب حضرت را «زکی»، «هادی» و «عسکری» گفته اند. علت شهرت ایشان به عسکری آن است که مانند پدرش تحت نظر قوای نظامی خلافت عباسی می زیست. کنیه حضرت، ابو محمد و فرزند ایشان حضرت مهدی (عج) می باشد. امامت ایشان با خلافت معتز، مهتدی و معتمد، مقارن بود.

۱۵۲. خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ نَسِيَ ۱ ذَنْبَكَ إِلَيْهِ . ۲
 ۱۵۳. أضعفُ الأعداءِ كَيْدًا مَنْ أظْهَرَ عداوَتَهُ . ۳
 ۱۵۴. حُسْنُ الصُّورَةِ جَمالٌ ظاهِرٌ ، وَحُسْنُ العَقْلِ جَمالٌ باطِنٌ . ۴
 ۱۵۵. مَنْ أَنَسَ بِاللَّهِ اسْتَوْحَشَ مِنَ النَّاسِ . ۵
 ۱۵۶. مَنْ لَمْ يَتَّقِ وُجوهَ النَّاسِ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ . ۶
 ۱۵۷. جُعِلَتِ الحَبائِثُ فِي بَيْتِ ، وَجُعِلَ مِفْتَاحُهُ الكَذِبُ . ۷
 ۱۵۸. إِذَا نَشِطَتِ القُلُوبُ فَأودِعوها ، وَإِذَا نَفَرَتِ فودِّعوها . ۸
 ۱۵۹. اللِّحاقُ بِمَنْ تَرجو خَيْرٌ مِنَ المَقامِ مَعَ مَنْ لا تَأْمَنُ شَرَّهُ . ۹
 ۱۶۰. مَنْ أَكثَرَ المَنامَ رَأى الأَحلامَ . ۱۰ . ۱۱
 ۱۶۱. الجَهْلُ حَصْمٌ ، وَالْحِلْمُ حُكْمٌ وَلَمْ يَعْرِفِ راحَةَ القَلْبِ مَنْ لَمْ يُجَرِّعَهُ الحِلْمُ غُصَصَ الغَيْظِ . ۱۲

۱. فی کلتا النسختین: «نسب»، والصحيح ما أثبتناه كما فی بحار الأنوار وأعلام الدين .
 ۲. نزهة الناظر: ۷/۱۴۵، أعلام الدين: ۳۱۳ وزاد فی آخره: «وذكر إحسانك»، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۷۷ / ۳ .
 ۳. نزهة الناظر: ۸ / ۱۴۵، أعلام الدين: ۳۱۳، بحار الأنوار: ۷۸/۳۷۷/۳ .
 ۴. نزهة الناظر: ۹ / ۱۴۵، غررالحکم: ۴۸۰۵ عن الإمام علی علیه السلام، أعلام الدين: ۳۱۳، بحار الأنوار: ۷۸/۳۷۷/۳ .
 ۵. نزهة الناظر: ۱۱ / ۱۴۵، عدّة الداعی: ۲۰۸، أعلام الدين: ۳۱۳، بحار الأنوار: ۷۸/۳۷۷/۳ .
 ۶. نزهة الناظر: ۱۲ / ۱۴۵، غرر الحکم: ۹۰۸۰ عن الإمام علی علیه السلام، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۷۷ / ۳ .
 ۷. نزهة الناظر: ۱۳ / ۱۴۶ و ۱۴ و ۱۵، أعلام الدين: ۳۱۳، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۷۷ / ۳ .
 ۸. نزهة الناظر: ۱۳ / ۱۴۶ و ۱۴ و ۱۵، أعلام الدين: ۳۱۳، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۷۷ / ۳ .
 ۹. نزهة الناظر: ۱۳ / ۱۴۶ و ۱۴ و ۱۵، أعلام الدين: ۳۱۳، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۷۷ / ۳ .
 ۱۰. زيد بعد نقل الخبر -: الظاهر أنه علیه السلام یعنی أن طلب الدنيا كالنوم وما يصير منها كالحلم؛ وفي نزهة الناظر «...ما يظفر به كالحلم».

۱۱. نزهة الناظر: ۱۶ / ۱۴۶، أعلام الدين: ۳۱۳، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۷۷ / ۳ .
 ۱۲. نزهة الناظر: ۱۷ / ۱۴۶، أعلام الدين: ۳۱۳، بحار الأنوار: ۷۸ / ۳۷۷ / ۳

۱۵۲. بهترین برادرانت کسی است که بدی ات را به او از یاد ببرد .
 ۱۵۳. آن دشمنی ضعیف ترین نیرنگ را دارد که دشمنی اش را آشکار کرده است .
 ۱۵۴. نیکویی چهره، زیبایی ظاهری و نیکویی خرد، زیبایی باطنی است .
 ۱۵۵. آن که با خدا انس یابد، از مردم بگریزد .

۱۵۶. آن که از روی مردم پروا نکند ، از خدا هم پروا نکند .

۱۵۷. پلیدی ها در اتاقی نهاده و کلید آن ، دروغ قرار داده شد .

۱۵۸. هر گاه دل ها بانشاط اند ، (علم و معرفت) را به آنها واسپارید و هر گاه گریزان اند ، آنها را واگذارید .

۱۵۹. رفتن در پی کسی که به او امید داری ، بهتر از ماندن با کسی است که از شرش ایمنی نداری .

۱۶۰. آن که بسیار بخوابد ، خواب ها بیند . ۱

۱۶۱. نابخردی ، مایه دشمنی ، و بردباری ، بازدارنده (از آن) است و کسی که جرعه های خشم را با بردباری فرو نخورد ، آسایش دل را نشناسد .

۱. ظاهرا مقصود امام این است که در پی دنیا رفتن مانند خواب است و آن چه از آن به دست می آید مانند خواب دیدن است . (از مؤلف) .

۱۶۲. مَنْ كَانَ الْوَرَعُ سَجِيَّتَهُ ۱ وَالْإِفْضَالَ حَلِيَّتَهُ ۲ اتَّصَرَ مِنْ أَعْدَائِهِ بِحُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ ، وَتَحَصَّنَ ۳ بِالذِّكْرِ الْجَمِيلِ مِنْ وُصُولِ نَقِصٍ إِلَيْهِ . ۴

۱۶۳. نَائِلُ الْكَرِيمِ يُحِبُّكَ إِلَيْهِ ، وَنَائِلُ اللَّئِيمِ يَضَعُكَ لَدَيْهِ . ۵

۱۶۴. إِذَا كَانَ الْمَقْضِيُّ كَانًا ۶ ، فَالضَّرَاعَةُ لِمَاذَا ؟ ۷ !

۱۶۵. يَا أَسْمَعَ السَّمَاعِينَ ، وَيَا أَبْصَرَ الْمُبْصِرِينَ ، وَيَا أَنْظَرَ النَّاطِرِينَ ، وَيَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ ، وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، وَيَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ، صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ ، وَأَوْسِعْ لِي فِي رِزْقِي ، وَمُدِّ لِي فِي عُمْرِي ، وَآمِنْ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ ، وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ تَنْصَرُّ بِهِ لِدِينِكَ ، وَلَا تَسْتَبِدِلْ بِي غَيْرِي . ۸

۱۶۶. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ، يَا مَالِكَ الرَّقَابِ ، وَيَا هَاذِمَ الْأَحْزَابِ ، يَا مُفْتِحَ الْأَبْوَابِ ، يَا مُسَيِّبَ الْأَسْبَابِ ، سَبِّبْ لَنَا سَبَبًا لَا نَسْتَطِيعُ لَهُ طَلَبًا ، بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ أَجْمَعِينَ . ۹

۱. فی نسخه «أ»: «تهيته» ، وفي نسخة «ب»: «تحيته» ، وما أثبتناه من نسخة الجباعي كما في بحار الأنوار ونزهة الناظر وأعلام الدين .

۲. فی کلتا النسختين : «حبيته» ، والظاهر أنه تصحيف «حليته» أو «جبلته» ، وما أثبتناه من نسخة الجباعي و بحار الانوار و أعيان الشيعة و هو الأوفق بالمعنى .

۳. فی کلتا النسختين : «تخصيص» بدل : «تحصن» وما أثبتناه هو الذي استظهرناه من نسخة الجباعي كما في بحار الأنوار ونزهة الناظر وأعلام الدين .

۴. نزهة الناظر : ۲۳ / ۱۴۷ ، أعلام الدين : ۳۱۴ ، بحار الأنوار : ۳ / ۳۷۷ / ۷۸ .

۵. نزهة الناظر : ۲۲ / ۱۴۷ بحار الأنوار : ۳ / ۳۷۷ / ۷۸ .

۶. فی کلتا النسختين : «كامنا» وما أثبتناه هو الصحيح كما في بحار الأنوار ونزهة الناظر .

۷. نزهة الناظر : ۲۱ / ۱۴۷ ، بحار الأنوار : ۳ / ۳۷۷ / ۷۸ .

۸. كشف الغمّة : ۳ / ۲۱۱ وفي صدره : «عن أبي هاشم قال : كتب إليه بعض مواليه يسأله أن يعلمه دعاء ، كتب إليه أن ادع بهذه الدعاء» ، بحار الأنوار : ۲۹۸ / ۵۰ عن كشف الغمّة .

۹. مهج الدعوات : ۶۴ وجعله تحت عنوان «حرز القائم عليه السلام» ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۳۶۵ / ۱ عن مهج الدعوات .

۱۶۲. آن که پارسایی، خوی او و احسان، زیورش باشد ستایش نیکو را از دشمنانش به یاری گیرد و در پناه یاد کرد نیکویش از خرده گیری ایمن بماند.

۱۶۳. بخشش کریم، تو را محبوب او می کند و بخشش فرومایه نزد او خوارت می سازد.

۱۶۴. هنگامی که قضای (الهی، خواه ناخواه) واقع می شود، پس گریه و زاری برای چیست؟

۱۶۵. ای شنواترین شنوندگان و ای بیناترین بینندگان و ای دقیق ترین نگرندگان و ای سریع ترین حساب رسان و ای مهربان ترین مهربانان و ای بهترین داوران، بر محمد و خاندانش درود فرست و در روزیم گشایش ده و عمرم را طولانی کن و با رحمت بر من منت بگذار و مرا از یاوران دینت قرار ده و (در این یآوری) مرا با کس دیگری جا به جا مکن.

۱۶۶. به نام خداوند بخشنده مهربان، ای مالک بندگان و ای شکست دهنده گروه ها، ای گشاینده درها، ای سبب ساز سبب ها، آن سبب که توان جستجویش را نداریم برای ما فراهم آور، به حق خداوندی که جز او خدایی نیست و محمد پیامبر خدا که درود خدا بر او و همه خاندانش باد.

۱۶۷. وَجَدَ مَكْتُوبًا بِحَطِّهِ هَذَا الْكِتَابُ ۱: وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَدْ صَدَعِدْنَا ذُرَى الْحَقَائِقِ بِأَقْدَامِ الثُّبُوءِ وَالْوَلَايَةِ، وَنَوَّرْنَا سَبْعَ طَرَائِقَ ۲ بِأَعْلَامِ الْفُتُوَّةِ، فَنَحْنُ لُيُوثُ الْوَعْيِ، وَغُيُوثُ النَّدَى، وَفِينَا السَّيْفُ وَالْقَلَمُ فِي الْعَاجِلِ، وَلِوَاءِ الْحَمْدِ وَالْعِلْمِ فِي الْآجِلِ، وَأَسْبَاطُنَا خُلَفَاءُ الدِّينِ وَخُلَفَاءُ الْيَقِينِ، وَمَصَابِيحُ الْأَمَمِ، وَمَفَاتِيحُ الْكَرَمِ، فَالْكَلِيمُ الْأَبْسَ حُلَّةُ الْأَصْطِفَاءِ لِمَا عَهَدْنَا مِنْهُ الْوَفَاءَ، وَرُوحُ الْقُدْسِ فِي جَنَانِ الصَّاقُورَةِ ذَاقَ مِنْ حَيْدَائِقِنَا الْبَاكُورَةَ، وَشَيْعَتُنَا الْفَيْئَةُ النَّاجِيَةُ، وَالْفِرْقَةُ الزَّائِكِيَةُ، صَارُوا لَنَا رِدَاءً وَصَوْنًا، وَعَلَى الظَّلْمَةِ الْإِنَّا وَعَوْنًا، وَسَيَحْفَرُ ۳ لَهُمْ يَنَابِيعُ الْحَيَوَانِ بَعْدَ لُظَى النَّيرَانِ ۴. ۵

۱. رواه العلامة المجلسی فی بحار الأنوار هكذا: «قال بعض الثقات: وجدت بخطه عليه السلام مكتوبًا على ظهر كتاب: قد صعدا...».

۲. فی بحار الأنوار (۲۶ / ۲۶۴ / ۵) نقلًا عن كتاب المحتضر للحسن بن سلیمان: «طبقات» بدل: «طرائق» و «سینفجر» بدل: «سیحفر».

۳. فی بحار الأنوار (۲۶ / ۲۶۴ / ۵) نقلًا عن كتاب المحتضر للحسن بن سلیمان: «طبقات» بدل: «طرائق» و «سینفجر» بدل: «سیحفر».

۴. بحار الأنوار: ۳ / ۳۷۷ / ۷۸.

۵. قال المؤلف رحمه الله: أقول: هذه حكمه بالغه ونعمه سابقه، تسمعها الأذان الصم وتقرص عليها الجبال الشم.

۱۶۷. نوشته ای به خط ایشان پیدا شد که در آن چنین نوشته بود: بی گمان قلبه های حقیقت را با گام های نبوت و ولایت فتح کردیم و هفت (طبقه) آسمان را با چراغ های فتوت روشن نمودیم. ما شیران کارزار و باران رحمتیم، در این دنیا، شمشیر و قلم و در آن دنیا، پرچم ستایش و دانش به دست ماست، فرزندانمان خلفای دین، هم پیمان یقین، چراغ امت ها و کلید کرامت اند. موسی کلیم آن گاه به زیور انتخاب آراسته شد که ما وفایش را یافتیم و (عیسی) روح القدس در میان آسمان سوم از نوبر باغ های ما چشید و پیروان مایند که نجات یابنده و پاکیزه اند. ما را مددکار و نگهدارنده و علیه ستمکاران، شورش گر و یاری دهنده اند و بزودی چشمه های حیات در پی فروزش نورها، برایشان می جوشد. ۱

۱. مؤلف در پایان کلام افزوده است: می گویم: این حکمتی رسا و نعمتی است که حتی گوش های ناشنوا آن را می شنوند.

از سخنان امام مهدی صاحب الزمان علیه السلام

من کلام الإمام المهدی صاحب الزمان علیه السلام ۱۶۸. قال لِسَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْقُمِّيِّ - وَقَدْ سَأَلَهُ بِحَضْرَةِ أَبِيهِ عَنِ تَفْسِيرِهِمْ قَوْلَهُ تَعَالَى لِمُوسَى: «فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ» ۱، أُنَّهُ كَانَتْ مِنْ إِهَابِ الْمَيْتَةِ. فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ -: مَنْ قَالَ ذَلِكَ فَقَدْ افْتَرَى عَلَى مُوسَى ۲؛ لِأَنَّهُ لَا يَخْلُو إِمَّا أَنْ تَكُونَ صَلَاةَ مُوسَى فِيهَا جَائِزَةٌ، أَوْ غَيْرَ جَائِزَةٍ، فَإِنْ كَانَتْ جَائِزَةً جَازَ لِمُوسَى أَنْ يَكُونَ لَا بِسَهَا فِي تِلْكَ التَّبَعَةِ وَإِنْ كَانَتْ مُقَدَّسَةً، وَإِنْ كَانَتْ غَيْرَ جَائِزَةٍ فَقَدْ وَجَبَ أَنَّ مُوسَى لَمْ يَعْرِفِ الْحَلَالَ مِنَ الْحَرَامِ، وَلَا مَا جَازَتْ الصَّلَاةُ فِيهِ مِمَّا لَمْ يَجُزْ، وَهَذَا كُفْرٌ. بَلْ كَانَ مُوسَى شَدِيدَ الْحُبِّ لِأَهْلِهِ، فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَنْ اِنزِعْ حُبَّ أَهْلِكَ مِنْ قَلْبِكَ إِنْ كَانَتْ مَحَبَّتُكَ لِي خَالِصَةً، وَقَلْبُكَ مِنَ الْمَيْلِ إِلَى مَنْ سِوَايَ مَغْسُولًا ۳... وَقَالَ لَهُ سَعْدٌ: مَا الْمَانِعُ مِنْ أَنْ يَخْتَارَ الْقَوْمُ إِمَامًا لَأَنْفُسِهِمْ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مُصْلِحٌ، أَوْ مُفْسِدٌ؟ قَالَ: مُصْلِحٌ. قَالَ: هَلْ يَجُوزُ أَنْ تَقَعَ خَيْرُهُمْ عَلَى الْمُفْسِدِ بَعْدَ أَنْ لَا يَعْلَمَ أَحَدٌ مَا يَخْطُرُ بِبَالِ غَيْرِهِ مِنْ صَلَاحٍ أَوْ فُسَادٍ؟ قَالَ: يُمَكِّنُ. قَالَ: فَهِيَ الْعِلَّةُ. ثُمَّ قَالَ: هَذَا مُوسَى كَلِمَ اللَّهِ مَعَ وَفُورِ عَقْلِهِ وَكَمَالِ عِلْمِهِ وَنُزُولِ الْوَحْيِ عَلَيْهِ، اخْتَارَ - مِنْ أَعْيَانِ قَوْمِهِ وَوُجُوهِ عَسْكَرِهِ لِمِيقَاتِ رَبِّهِ - سَبْعِينَ رَجُلًا مِمَّنْ لَا يَشُكُّ فِي إِيْمَانِهِمْ وَإِخْلَاصِهِمْ، فَوَقَعَتْ خَيْرُهُ عَلَى الْمُتَنَافِقِينَ، عَلَى مَا حَكَى اللَّهُ تَعَالَى ۴. فَلَمَّا وَجَدْنَا اخْتِيَارَ مَنْ قَدِ اصْطَفَاهُ اللَّهُ لِلنُّبُوَّةِ وَقِعًا عَلَى الْأَفْسِدِ دُونَ الْأَصْلِحِ، عَلِمْنَا أَنَّ لِمَا اخْتِيَارَ إِلَّا لِمَنْ يَعْلَمُ مَا تُخْفِي الصُّدُورُ، وَأَنَّ لَا - خَطَرَ لِاخْتِيَارِ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ - بَعْدَ وَقُوعِ خَيْرِهِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَى ذَوِي الْفُسَادِ - لِمَا أَرَاهُ أَهْلَ الصَّلَاحِ ۵.

۱. طه: ۱۲.

از سخنان امام مهدی صاحب الزمان علیه السلام ۱۶۸. به سعد بن عبدالله قمی در باره تفسیری که از گفته خدای متعال به موسی: «کفش هایت را بیرون بیاور» می کنند و می گویند: علتش این بود که کفش ها از پوست حیوان ساخته شده بود، فرمود: هر کس این گفته را بگوید به موسی تهمت زده است، چون از دو حال خارج نیست: یا نماز موسی در آن جائز بوده و یا نبوده است؛ اگر جائز بوده، برای موسی جائز بوده که آن را در آن جا هم بیوشد، هر چند مکان مقدسی باشد و اگر جائز نبوده، پس لازم می آید که موسی حرام را از حلال و آن چه را که نماز در آن جائز است از آن چه جائز نیست تشخیص ندهد و این کفر است. بلکه تفسیر درست این است که موسی محبت شدیدی به خانواده اش داشت خداوند متعال فرمود از محبت خانواده ات دل بکن و دلت را از میل به غیر من بشوی ۲. و سعد به ایشان عرض کرد: چه مانعی دارد که مردم امام خود را برگزینند؟ حضرت فرمود: مصلح باشد یا مفسد؟ گفت: مصلح. فرمود: آیا ممکن است فرد مفسدی را برگزینند، چون کسی نمی تواند بفهمد که چه در اندیشه دیگران از صلاح و فساد می گذرد؟ گفت: ممکن است. فرمود: علت، همین است. سپس فرمود: این موسی کلیم الله با فراوانی عقل و کمال علمش و نزول وحی بر او، هفتاد مرد از میان بزرگان قوم خود و چهره های شاخص لشکرش برگزید که شکی در ایمان و اخلاص آنان نداشت، اما برگزیدگانش، آن گونه که خداوند متعال حکایت کرده است، منافق درآمدند، پس هنگامی که می یابیم انتخاب کسی که خداوند برای نبوتش برگزیده، این گونه درمی آید، می فهمیم که حق گزینشی برای آن که از درون سینه ها آگاهی ندارد، نیست و انتخاب مهاجران و انصار، پس از آن که انتخاب پیامبران به فاسدان اصابت کرد از آن رو که آنان را صالح می پنداشتند، ارزشی ندارد.

۱. امام زمان علیه السلام در نیمه شعبان سال ۲۵۵ هجری، در «سرّمن رأی» به دنیا آمد. پدر بزرگوارشان امام حسن عسکری علیه

السلام و مادرشان «نرگس» نام داشت. حضرت ولی عصر همانم و هم کنیه پیامبر اکرم و ملقب به «مهدی» و «حجت» می باشد. در سن پنج سالگی، امامت به این ذخیره الهی منتقل و از همان زمان از دیده ها غایب شد. غیبت حضرت مهدی علیه السلام دو مرحله دارد: الف) غیبت صغری: در این دوره، چهار سفیر به نامهای عثمان بن سعید و پسرش محمد، حسین بن روح نوبختی و علی بن محمد سمری از طرف امام منصوب شده و رابط ایشان با مردم بودند. ب) غیبت کبری: این دوره با فوت آخرین سفیر، در سال ۳۲۹ هجری شروع شد و تا کنون ادامه دارد. در این دوره، برخی از عالمان و صالحان به حضور آن حضرت رسیده اند. احادیث فراوانی ظهور آن حضرت را بشارت می دهد و ایشان را مجدد دین اسلام و گستراننده عدالت در سراسر جهان می خواند. ۲. محدث بزرگوار و معاصر علی اکبر غفاری این معنی را با خبر صحیحی که فرمان کندن کفش را به سبب ساخته شدن آن از پوست دراز گوش مرده میدانند معارض می بیند و افزون بر این، میان محبت انسان به خانواده اش و خدا تعارضی نمی بیند و به محبت پیامبر اسلام به دختر گرامی اش فاطمه و همسر و فرزندان او استناد می کند و در پایان، این خبر را معتبر نمی داند.

۱۶۹. مِمَّا كَتَبَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ - جَوَابًا لِاسْحَاقَ بْنِ يَعْقُوبَ - إِلَى الْعَمْرِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ : أَمَا ظَهَرُوا الْفَرَجَ فَإِنَّهُ إِلَى اللَّهِ ، وَكَذِبَ الْوَقَاتُونَ . وَأَمَا الْحَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ ؛ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رِوَاةِ حَدِيثِنَا ؛ فَإِنَّهُمْ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ ، وَأَنَا حُجَّةُ اللَّهِ . وَأَمَا الْمُتَلَبِّسُونَ بِأَمْوَالِنَا ؛ فَمَنْ اسْتَحَلَّ مِنْهَا شَيْئًا فَأَكَلَ ، فَإِنَّمَا يَأْكُلُ النَّبِيرَانَ . وَأَمَا الْخُمْسُ ؛ فَقَدْ أُبِيحَ لِشِيعَتِنَا ، وَجُعِلُوا مِنْهُ فِي حِلٍّ إِلَى وَقْتِ ظَهْوِ أَمْرِنَا ؛ لِتَطْيِبِ وَلَاذَتُهُمْ ، وَلَا تَخْبَثَ . وَأَمَا عَلَّةٌ مَا وَقَعَ مِنَ الْغَيْبَةِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَالَ : « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنَ أَشْيَاءٍ إِن تَبَدَّلَ لَكُمْ تَشَوْكُمْ » ۱ . إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ مِنَ آبَائِي إِلَّا وَقَدْ وَقَعَتْ فِي عُنُقِهِ بَيْعَةٌ لِطَاغِيَةِ زَمَانِهِ ، وَإِنِّي أَخْرُجُ - حِينَ أَخْرُجُ - وَلَا بَيْعَةٌ لِأَحَدٍ مِنَ الطَّوَاعِيتِ فِي عُنُقِي . وَأَمَا وَجْهُ الْإِنْتِفَاعِ بِي فِي غَيْبَتِي ؛ فَكَالْإِنْتِفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَشِيَهَا عَنِ الْأَبْصَارِ السَّحَابُ ، وَإِنِّي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ . ۲ قَالَ الْمُؤَلِّفُ مَخَاطِبًا لِمَنْ أَلْفَهَا لِأَجَلِهِ : فَهَذِهِ دَرَّةٌ مِنْ بَحْرِ الْحِكْمَةِ جَمَعْتَهَا لَكَ وَأَتَحَفَّتْهَا إِلَى عَالِي مَجْلِسِكَ ، الْمَنْظُورَ أَنْ تَكُونَ عِنْدَكَ مُشْكُورًا .

۱. المائدة: ۱۰۱. ۲. کمال الدین و تمام النعمة: ۴۸۳ و ص ۴۸۵، الغيبة للطوسی: ۲۹۱، الاحتجاج: ۲ / ۵۴۳ کلهای نحوه، بحار الأنوار: ۵۳ / ۱۸۰ / ۱۰ عن الاحتجاج.

۱۶۹. در پاسخ به پرسش اسحاق بن یعقوب در باره هنگام ظهور، به نایب خاصش «عمری» نوشت: و اما ظهور فرج با خداست و آنان که وقعت معین می کنند دروغ می گویند، پس در رویدادهای پیش رو به راویان حدیث ما مراجعه کنید که آنان حجت من بر شمایند و من حجت خدا (بر ایشان). و اما آنان که به اموال ما چسبیده اند؛ پس هر کس چیزی از آن را حلال بشمارد و بخورد گویی آتش خورده است و امیا خمس، برای شیعیان ما مباح گشته و برایشان تا هنگام ظهور امر ما حلال است تا ولادتشان پاک باشد. و اما علت غیبت، خداوند متعال می فرماید: ای ایمان آورندگان، از چیزهایی مپرسید که اگر آشکار گردد بدتان بیاید. هیچ یک از پدران من نبود جز آن که بیعت طاغوت روزگارش در گردنش بود ولی من در حالی خروج می کنم که بیعت هیچ یک از طاغوت ها در گردنم نیست. و امیا چگونه در زمان غیبتم از من سود برده می شود، مانند سود بردن از خورشید است هنگامی که ابرها آن را از دیده ها غایب سازند و بی گمان، من امان اهل زمین هستم، همان گونه که ستارگان، امان اهل آسمان اند. مؤلف خطاب به کسی که کتاب را برایش تألیف کرده است می گوید: این مرواریدی از دریای حکمت است که برای تو گرد آورده ام و به محضر والای تو تقدیم می دارم به این امید که نزد تو ارج و سپاس یابد.

القرآن الکریم .

الاحتجاج علی أهل اللجاج ؛ لأبی منصور أحمد بن علی بن أبی طالب الطبرسی (ت ۶۲۰ هـ . ق) ، تحقیق : إبراهيم البهادری ومحمد هادی به ، دار الأسوة - طهران ، الطبعة الأولى ۱۴۱۳ هـ . ق .

الأربعون حديثاً ؛ لمحمد بن مکی العاملی الجزینی الشهیر بالشهید الأول (ت ۷۸۶ هـ ق) ، تحقیق ونشر : مؤسسه الإمام المهدي (عج) - قم ، ۱۴۰۷ هـ ق .

إرشاد القلوب ؛ لأبی محمد الحسن بن أبی الحسن الدیلمی (ت ۷۱۱ هـ . ق) ، مؤسسه الأعلمی - بیروت ، الطبعة الرابعة ۱۳۹۸ هـ . ق .
أعلام الدین فی صفات المؤمنین ؛ لأبی محمد الحسن بن محمد الدیلمی (ت ۷۱۱ هـ . ق) ، تحقیق ونشر : مؤسسه آل البيت علیهم السلام - قم .

إعلام الوری بأعلام الهدی ؛ لأبی علی الفضل بن الحسن الطبرسی (ت ۵۴۸ هـ . ق) ، تحقیق ونشر : مؤسسه آل البيت - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۱۷ هـ . ق .

الحکمة الخالدة ؛ لأبی علی أحمد بن محمد مسکویه (ت ۴۲۱ هـ . ق) ، تحقیق : عبد الرحمن بدوی ، طبع جامعة طهران ، سنة ۱۳۵۸ هـ . ش .

الأمالی ؛ لأبی جعفر محمد بن علی بن الحسين بن بابويه القمي المعروف بالشيخ الصدوق (ت ۳۸۱ هـ . ق) ، تحقیق ونشر : مؤسسه البعثة - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۰۷ هـ . ق .

بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار علیهم السلام ؛ للعلامة محمد باقر بن محمد تقی المجلسی (ت ۱۱۱۰ هـ . ق) ، مؤسسه الوفاء - بیروت ، الطبعة الثانية ۱۴۰۳ هـ . ق .

تاریخ الطبری (تاریخ الأمم والملوک) ؛ لأبی جعفر محمد بن جریر الطبری (ت ۳۱۰ هـ . ق) ، تحقیق : محمد أبو الفضل إبراهيم ، دار المعارف - مصر .

تحف العقول عن آل الرسول صلی الله علیه و آله ؛ لأبی محمد الحسن بن علی الحرّانی المعروف بابن شعبه (ت ۳۸۱ هـ . ق) ، تحقیق : علی أكبر الغفّاری ، مؤسسه النشر الإسلامی - قم ، الطبعة الثانية ۱۴۰۴ هـ . ق .

تنبيه الخواطر ونزهة النواظر (مجموعه ورام) ؛ لأبی الحسين ورام بن أبی فراس (ت ۶۰۵ هـ . ق) ، دار التعارف ودار صعب - بیروت .
جامع الأخبار أو معارج اليقين فی أصول الدین ؛ لمحمد بن محمد الشعیری السبزواری (القرن السابع) ، تحقیق ونشر : مؤسسه آل البيت - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۱۴ هـ . ق .

الجعفریات (الأشعثیات) ؛ لأبی الحسن محمد بن محمد بن الأشعث الكوفي (القرن الرابع) ، مكتبة نينوى - طهران ، طبع ضمن قرب الإسناد .

خصائص الأئمة علیهم السلام ؛ لأبی الحسن الشریف الرضی محمد بن الحسين بن موسى الموسوی (ت ۴۰۶ هـ . ق) ، تحقیق : محمد هادی الأمینی ، مجمع البحوث الإسلامیة التابع للروضه الرضویة المقدسه - مشهد ، سنة ۱۴۰۶ هـ . ق .

الخصال ؛ لأبی جعفر محمد بن علی بن الحسين بن بابويه القمي المعروف بالشيخ الصدوق (ت ۳۸۱ هـ . ق) ، مؤسسه النشر الإسلامی - قم ، الطبعة الرابعة ۱۴۱۴ هـ . ق .

دستور معالم الحكم ومأثور مكارم الشيم ؛ لأبی عبد الله بن محمد بن سلامة القضاعي (ت ۴۵۴ هـ . ق) ، دار الكتاب العربي - بیروت ، الطبعة الأولى ۱۴۰۱ هـ . ق .

الدعوات ؛ لأبی الحسين سعيد بن عبد الله الراوندي المعروف بقطب الدين الراوندي (ت ۵۷۳ هـ . ق) ، تحقیق ونشر : مؤسسه الإمام

- المهدی (عج) - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۰۷ هـ . ق .
- روضه الواعظین ؛ لمحمد بن الحسن بن علی الفتال النیسابوری (ت ۵۰۸ هـ . ق) ، تحقیق : حسین الأعلمی ، مؤسسه الأعلمی - بیروت ، الطبعة الأولى ۱۴۰۶ هـ . ق .
- السيرة النبویة ؛ لأبی محمد عبد الملك بن هشام بن أيوب الحميري (ت ۲۱۸ هـ . ق) ، تحقیق : مصطفى السقا وإبراهيم الأبياري ، مكتبة المصطفى - قم ، الطبعة الأولى ۱۳۵۵ هـ . ق .
- شرح نهج البلاغة ؛ لعز الدين عبد الحميد بن محمد بن أبي الحديد المعتزلي المعروف بابن أبي الحديد (ت ۶۵۶ هـ . ق) ، تحقیق : محمد أبو الفضل إبراهيم ، دار إحياء التراث - بيروت ، الطبعة الثانية ۱۳۸۷ هـ . ق .
- العدد القويّة لدفع المخاوف اليوميّة ؛ لجمال الدين أبي منصور الحسن بن يوسف بن عليّ المطهر الحلّي المعروف بالعلامة (ت ۷۲۶ هـ . ق) ، تحقیق : السيد مهدي الرجائي ، مكتبة آية الله المرعشي - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۰۸ هـ . ق .
- عدّة الداعي ونجاح الساعي ؛ لأبي العباس أحمد بن محمد بن فهد الحلّي الأسدي (ت ۸۴۱ هـ . ق) ، تحقیق : أحمد الموحّدي ، مكتبة وجداني - طهران .
- عوالي اللآلي العزيزية في الأحاديث الدينيّة ؛ لمحمد بن عليّ بن إبراهيم الأحسائي المعروف بابن أبي جمهور (ت ۹۴۰ هـ . ق) ، تحقیق : مجتبی العراقي ، مطبعة سيد الشهداء عليه السلام - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۰۳ هـ . ق .
- عيون الحكم والمواعظ ؛ لأبي الحسن عليّ بن محمد الليثي الواسطي (قرن ۶ هـ . ق) ، تحقیق : حسين الحسنی اليرجندی ، دار الحديث - قم ، الطبعة الأولى ۱۳۷۶ ش .
- عيون أخبار الرضا ؛ لأبي جعفر محمد بن عليّ بن الحسين بن بابويه القميّ المعروف بالشيخ الصدوق (ت ۳۸۱ هـ . ق) ، تحقیق : السيد مهدي الحسيني اللاجوردي ، منشورات جهان - طهران .
- غرر الحكم ودرر الكلم ؛ لعبد الواحد الأمدي التميمي (ت ۵۵۰ هـ . ق) ، تحقیق : مير سيد جلال الدين المحدث الأرموي ، جامعه طهران ، الطبعة الثالثة ۱۳۶۰ هـ . ش .
- الغيبه ؛ لأبي جعفر محمد بن الحسن بن عليّ بن الحسن الطوسي (ت ۴۶۰ هـ . ق) ، تحقیق : عباد الله الطهراني وعليّ أحمد ناصح ، مؤسسه المعارف الإسلامیة - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۱۱ هـ . ق .
- قرب الإسناد ؛ لأبي العباس عبدالله بن جعفر الحميري القميّ (ت بعد ۳۰۴ هـ . ق) ، تحقیق ونشر : مؤسسه آل البيت - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۱۳ هـ . ق .
- الكافي ؛ لثقة الإسلام أبي جعفر محمد بن يعقوب بن إسحاق الكليني الرازي (ت ۳۲۹ هـ . ق) ، تحقیق : علي أكبر الغفاري ، دار صعب ودار التعارف - بيروت ، الطبعة الرابعة ۱۴۰۱ هـ . ق .
- كشف الخفاء ومزيل الإلباس ، لأبي الفداء إسماعيل بن محمد العجلوني (ت ۱۱۶۲ هـ . ق) ، مكتبة دار التراث - بيروت .
- كشف الغمّة في معرفة الأئمّة ؛ لعليّ بن عيسى الإربلي (ت ۶۸۷ هـ . ق) ، تصحيح : السيد هاشم الرسولي المحلّاتي ، دار الكتاب الإسلامی - بيروت ، الطبعة الأولى ۱۴۰۱ هـ . ق .
- كفاية الأثر في النصّ على الأئمّة الاثني عشر ؛ لأبي القاسم عليّ بن محمد بن عليّ الخزاز القميّ (القرن الرابع) ، تحقیق : السيد عبد اللطيف الحسيني الكوه كمری ، انتشارات بيدار قم ، سنه ۱۴۰۱ هـ . ق .
- كلمات عليّة غزّاء (شرح منظوم لكلمات أمير المؤمنين عليّ عليه السلام) ؛ لمكتبي الشيرازي (ت ۹۱۹ هـ . ق) ، تحقیق : الدكتور محمود العابدي ، طهران ، الطبعة الأولى ۱۳۷۸ هـ . ق .
- كمال الدين وتمام النعمة ؛ لأبي جعفر محمد بن عليّ بن الحسين بن بابويه القميّ المعروف بالشيخ الصدوق (ت ۳۸۱ هـ . ق) ، تحقیق

: علی أكبر الغفاری ، مؤسسہ النشر الإسلامی - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۰۵ هـ . ق .

کنز العمال فی سنن الأقوال والأفعال ؛ لعلاء الدین علی المتقی بن حسام الدین الہندی (ت ۹۷۵ هـ . ق) ، تصحیح : صفوة السقا ، مكتبة التراث الإسلامی - بیروت ، الطبعة الأولى ۱۳۹۷ هـ . ق .

کنز الفوائد ؛ للشیخ أبی الفتح محمد بن علی بن عثمان الکرآجکی الطرابلسی (ت ۴۴۹ هـ . ق) ، تحقیق : عبد الله نعمه ، دار الذخائر - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۱۰ هـ . ق .

لسان العرب ؛ لأبى الفضل جمال الدین محمد بن مکرم بن منظور المصری (ت ۷۱۱ هـ . ق) ، دار صادر - بیروت ، الطبعة الأولى ۱۴۱۰ هـ . ق .

مجمع الزوائد ومنبع الفوائد ؛ لنور الدین علی بن أبی بکر الهیثمی (ت ۸۰۷ هـ . ق) ، تحقیق : عبد الله محمد درویش ، دار الفکر - بیروت ، الطبعة الأولى ۱۴۱۲ هـ . ق .

المحاسن ؛ لأبى جعفر أحمد بن محمد بن خالد البرقی (ت ۲۸۰ هـ . ق) ، تحقیق : السید مهدی الرجائی ، المجمع العالمی لأهل البيت - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۱۳ هـ . ق .

مختصر بصائر الدرجات ؛ للحسن بن سلیمان الحلّی (القرن التاسع) ، مكتبة الرسول المصطفى - قم .

مستدرک الوسائل ومستنبط المسائل ؛ للحاج المیرزا حسین النوری (ت ۱۳۲۰ هـ . ق) ، تحقیق ونشر : مؤسسہ آل البيت علیهم السلام لإحياء التراث ، قم ، الطبعة الأولى ، ۱۴۰۷ هـ . ق .

مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار ؛ لأبى الفضل علی الطبرسی (القرن السابع) ، تحقیق : مهدی هوشمند ، دار الحديث - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۱۸ هـ . ق .

المعجم الأوسط ؛ لأبى القاسم سلیمان بن أحمد اللخمی الطبرانی (ت ۳۶۰ هـ . ق) ، تحقیق : طارق بن عوض الله وعبد الحسن بن إبراهيم الحسینی ، دار الحرمین - القاهرة ، الطبعة الأولى ۱۴۱۵ هـ . ق .

معدن الجواهر وریاضة الخواطر . لأبى الفتح محمد بن علی الکرآجکی (ت ۴۴۹ هـ . ق) ، تحقیق : السید أحمد الحسینی ، المكتبة المرتضوية - طهران ، الطبعة الثانية ۱۳۹۴ هـ . ق .

مناقب آل أبی طالب (المناقب لابن شهر آشوب) ؛ لأبى جعفر رشید الدین محمد بن علی بن شهر آشوب المازندرانی (ت ۵۸۸ هـ . ق) ، المطبعة العلمیة - قم .

من لا یحضره الفقیه ؛ لأبى جعفر محمد بن علی بن الحسین بن بابویه القمّی المعروف بالشیخ الصدوق (ت ۳۸۱ هـ . ق) ، تحقیق : علی أكبر الغفاری ، مؤسسہ النشر الإسلامی - قم ، الطبعة الثانية .

المواعظ العددیة ؛ للحاج المیرزا علی المشکینی الأردبیلی (معاصر) ، تحقیق : علی الأحمدي المیانجی ، منشورات الهادی - قم ، الطبعة الرابعة ۱۴۰۶ هـ . ق .

مهج الدعوات ومنهج العبادات ؛ لأبى القاسم بن موسى الحلّی المعروف بابن طاووس (ت ۶۶۴ هـ . ق) تحقیق : حسین الأعلمی ، مؤسسہ الأعلمی - بیروت ، الطبعة الأولى ۱۴۱۴ هـ . ق .

نثر الدرّ ؛ لأبى سعید منصور بن الحسین الآبى (ت ۴۲۱ هـ . ق) ، تحقیق : محمد علی قرنه ، هیئة المصریة العامه - مصر ، الطبعة الأولى ۱۹۸۱ م .

نثر اللثالی ؛ لأبى علی الفضل بن الحسن الطبرسی (ت ۵۴۸ هـ . ق) ، مطبعة محمد علی فریدین - طهران ، ضمن کتاب أبی الجعد . نزهة الناظر وتنبيه الخواطر ؛ لأبى عبد الله الحسين بن محمد الحلوانی (من أعلام القرن الخامس) تحقیق ونشر : مؤسسہ الإمام

المهدی(عج) - قم ، الطبعة الأولى ۱۴۰۸ هـ . ق .

نظم نثر اللئالی؛ لأبی علی حسین بن حسن أشرف المراغی (الحی ۸۶۱ ه. ق)، تحقیق: محمود طیار مراغی، طبع ضمن «میراث حدیث الشیعۀ»، العدد الثالث. ۱۳۷۸ ه. ش.

نهج البلاغۀ؛ ما اختاره الشریف الرضی أبو الحسن محمد بن الحسین بن موسی الموسوی (ت ۴۰۶ ه. ق) من کلام الإمام أمير المؤمنین علیه السلام.

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحيم
 جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیت های گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

(و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۰۲۳۵۰۵۲۴)

(ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...
 (ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

(ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

(ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۱۱ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: -۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰ IR۹۰

۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام: - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رسانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بپدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

